

Lagrådsremiss

Vissa skollagsfrågor

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 20 februari 2014

Jan Björklund

Per-Anders Svensson
(Utbildningsdepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I lagrådsremissen föreslås att det ska förtydligas i skollagen (2010:800) att kommuner, rektorer och förskolechefer ska fördela resurser efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Det ska även förtydligas att elever som till följd av funktionsnedsättning har svårt att nå de olika kunskapskraven ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka konsekvenserna av funktionsnedsättningen. Förtydliganden ska även göras i bestämmelserna om betygssättning.

Lärare och förskollärare som saknar legitimation och behörighet för undervisningen ska få bedriva undervisning i fritidshem och förskolor med särskild pedagogisk inriktning, om verksamheten bedrivs av en enskild.

När det gäller modersmålsundervisning i nationella minoritetsspråk ska kravet på att elevens vårdnadshavare har språket som modersmål tas bort för elever som tillhör en nationell minoritet. För de obligatoriska skolformerna ska även kravet på att eleven har grundläggande kunskaper i språket tas bort.

Vidare ska vissa felaktiga paragrafhänvisningar i skollagen korrigeras.

Slutligen ska ett landsting få vara huvudman för grundskola för elever med autism eller autismliknande tillstånd vid Dammsdalskolan i Vingåkers kommun.

Förslagen innebär ändringar i skollagen och lagen (2010:801) om införande av skollagen. Ändringarna om modersmålsundervisning för elever som tillhör de nationella minoriteterna ska träda i kraft den 1 juli 2015 och övriga ändringar den 1 juli 2014.

Innehållsförteckning

1	Beslut	4
2	Lagtext	5
2.1	Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)	5
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (2010:801) om införande av skollagen (2010:800)	13
3	Ärendet och dess beredning	14
4	Resursfördelning	14
4.1	Nuvarande reglering	14
4.2	Granskningar av kommuners resursfördelning	15
4.3	Det ska förtydligas att resursfördelning ska ske efter förutsättningar och behov	16
5	Lärare i fritidshem och förskollärare i förskolor med särskild pedagogisk inriktning	21
5.1	Nuvarande reglering	21
5.2	Undantaget från kraven på legitimation och behörighet ska utvidgas	21
6	Skolans kompensatoriska uppdrag för elever med funktionsnedsättning	23
6.1	Nuvarande reglering	23
6.2	Skolans kompensatoriska uppdrag för elever med funktionsnedsättning ska tydliggöras i skollagen	24
7	Modersmålsundervisning för elever som tillhör någon av de nationella minoriteterna	28
7.1	Historik och nuvarande reglering	28
7.2	Rätten till modersmålsundervisning för elever som hör till de nationella minoriteterna ska stärkas	29
8	Betygssättning i ämnen som inte har avslutats	33
8.1	Nuvarande bestämmelser har gett upphov till tolkningsproblem	33
8.2	Bestämmelserna om betygssättning ska förtydligas	33
9	Justeringar av vissa bestämmelser om interkommunal ersättning	34
9.1	Nuvarande bestämmelser om interkommunal ersättning	34
9.2	Hänvisningarna i bestämmelserna om interkommunal ersättning ska justeras	36
10	Utbildning vid Dammsdalskolan	37
10.1	Problemställning och nuvarande reglering	37
10.2	Grundskoleutbildning vid Dammsdalskolan	38
10.3	Gymnasie- och gymnasiesärskoleutbildning vid Dammsdalskolan	40
11	Ikraftträdande	41
12	Konsekvenser av förslagen	43

13	Författningskommentar	50
13.1	Förslaget till lag om ändring i skollagen (2010:800).....	50
13.2	Lag om ändring i lagen (2010:801) om införande av skollagen (2010:800)	57
Bilaga 1	Sammanfattning av departementspromemorian Vissa skollagsfrågor – Del 1 (U2013/6278/S)	59
Bilaga 2	Lagförslag i departementspromemorian (U2013/6278/S)	61
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanser avseende departementspromemorian (U2013/6278/S)	70
Bilaga 4	Sammanfattning av departementspromemorian Grundskole- och gymnasieutbildning för elever med autism och autismliknande tillstånd vid Dammsdalskolan (U2012/3838/S)	72
Bilaga 5	Lagförslag i departementspromemorian (U2012/3838/S)	73
Bilaga 6	Förteckning över remissinstanser avseende departementspromemorian (U2012/3838/S)	74

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i skollagen (2010:800),
2. lag om ändring i lagen (2010:801) om införande av skollagen (2010:800).

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs i fråga om skollagen (2010:800)

dels att 2 kap. 1, 10, 17 och 20 §§, 3 kap. 3 §, 10 kap. 7, 16 och 34 §§, 11 kap. 10, 19 och 33 §§, 12 kap. 7 och 16 §§, 13 kap. 7 och 17 §§, 15 kap. 19 § samt 18 kap. 19 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 2 kap. 8 a §, samt närmast före 2 kap. 8 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 §¹

I detta kapitel finns bestämmelser om

- huvudmän inom skolväsendet (2–8 §§),
- ledningen av utbildningen (9–12 §§),
- lärare och förskollärare (13–23 §§),
- elevhälsa (25–28 §§),
- studie- och yrkesvägledning (29 och 30 §§),
- registerkontroll av personal (31–33 §§),
- kompetensutveckling (34 §), och
- lokaler och utrustning och tillgång till skolbibliotek (35 och 36 §§).

– kommuners resursfördelning (8 a §),

Kommuners resursfördelning

8 a §

Kommuner ska fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.

10 §

Rektorn och förskolechefen beslutar om sin enhets inre organisation och fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i denna lag eller andra författningar.

Rektorn och förskolechefen beslutar om sin enhets inre organisation och *ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn och förskolechefen fattar i övrigt*

¹ Senaste lydelse 2013:530.

de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i denna lag eller andra författningar.

Rektorn och förskolechefen får uppdra åt en anställd eller en uppdrags- tagare vid förskole- eller skolenheten som har tillräcklig kompetens och erfarenhet att fullgöra enskilda ledningsuppgifter och besluta i frågor som avses i första stycket, om inte annat anges.

17 §²

Lärare som inte uppfyller kraven i 13 § får trots det bedriva

1. annan undervisning på ett främmande språk än språkunder- visning,

2. undervisning i fristående skolor med särskild pedagogisk inriktning, och

3. undervisning i fritidshem.

Lärare som avses i första stycket 1 ska för att få undervisa ha en utländsk lärarutbildning som motsvarar en svensk lärar- examen och ha kompetens att undervisa på det främmande språket.

Lärare som avses i första stycket 3 ska för att få undervisa ha en svensk eller utländsk hög- skoleutbildning som är avsedd för arbete som fritidspedagog eller motsvarande.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka språk och särskilda pedagogiska inriktningar som avses i första stycket 1 och 2.

Lärare som inte uppfyller kraven i 13 § får trots det bedriva

1. annan undervisning på ett främmande språk än språkunder- visning om de har

a) en utländsk lärarutbildning som motsvarar en svensk lärar- examen, och

b) kompetens att undervisa på det främmande språket,

2. undervisning i fritidshem om de har en svensk eller utländsk högskoleutbildning som är avsedd för arbete som fritidspedagog eller motsvarande, och

3. undervisning i fristående skolor och fristående fritidshem med särskild pedagogisk inrikt- ning.

Förskollärare som inte uppfyller kraven i 13 § får trots det bedriva undervisning i fristående förskolor med särskild pedagogisk inrikt- ning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka språk som avses i första stycket 1 och vilka särskilda pedagogiska inriktningar som avses i första stycket 3 och andra stycket.

² Senaste lydelse 2013:823.

20 §³

Endast den som har legitimation får anställas som lärare eller förskollärare i skolväsendet utan tidsbegränsning.

Den som inte har legitimation som lärare får dock anställas som lärare i skolväsendet utan tidsbegränsning, om han eller hon ska undervisa i modersmål eller i ett yrkesämne i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå eller särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå, eller individuella kurser eller orienteringskurser i kommunal vuxenutbildning. Detta gäller bara om

1. det saknas sökande som har legitimation,
2. den sökande har tillräcklig kompetens för att undervisa i det aktuella ämnet eller på den aktuella kursen, och
3. det finns särskilda skäl att anta att den sökande är lämplig att bedriva undervisningen.

Även en lärare som är undantagen från krav på legitimation enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 13 § tredje stycket och den som ska bedriva undervisning som avses i 17 § får anställas som lärare i skolväsendet utan tidsbegränsning.

Även en lärare som är undantagen från krav på legitimation enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 13 § tredje stycket och den som ska bedriva undervisning som avses i 17 § får anställas som lärare *eller förskollärare* i skolväsendet utan tidsbegränsning.

3 kap.

3 §

Alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

Alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. *Elever som till följd av funktionsnedsättning har svårt att nå de olika kunskapskrav som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser.* Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

³ Senaste lydelse 2013:823.

10 kap.

7 §

En elev som har en vårdnadshavare med ett annat modersmål än svenska ska erbjudas modersmålsundervisning i detta språk om

1. språket är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet, och
2. eleven har grundläggande kunskaper i språket.

Modersmålsundervisning i ett nationellt minoritetsspråk ska erbjudas även om språket inte är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet. *En elev som tillhör någon av de nationella minoriteterna ska erbjudas modersmålsundervisning i elevens nationella minoritetsspråk i hemmet.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om modersmålsundervisning. Sådana föreskrifter får innebära att modersmålsundervisning ska erbjudas i ett språk bara om ett visst antal elever önskar sådan undervisning i det språket.

16 §⁴

Betyg ska sättas

1. i slutet av varje termin från och med årskurs 6 till och med höstterminen i årskurs 9 i alla ämnen, utom språkval, som inte har avslutats,

2. i slutet av varje termin från och med årskurs 7 till och med höstterminen i årskurs 9 i språkval, om ämnet inte har avslutats, och

3. när ett ämne har avslutats.

1. i slutet av varje termin från och med årskurs 6 till och med höstterminen i årskurs 9 i alla ämnen, utom språkval, *som eleven har fått undervisning i under terminen och* som inte har avslutats,

2. i slutet av varje termin från och med årskurs 7 till och med höstterminen i årskurs 9 i språkval, *om eleven har fått undervisning i ämnet under terminen och det* inte har avslutats, och

34 §

En kommun som i sin grundskola har en elev från en annan kommun ska ersättas för sina kostnader för elevens utbildning av elevens hemkommun, om elevens skolgång i kommunen grundar sig på 24, 25 eller 26 §.

En kommun som i sin grundskola har en elev från en annan kommun ska ersättas för sina kostnader för elevens utbildning av elevens hemkommun, om elevens skolgång i kommunen grundar sig på 25 eller 26 § *eller 28 § andra stycket.*

Även i de fall som avses i 27 § ska hemkommunen betala ersättning till den mottagande kommunen. Om kommunerna i ett sådant fall inte kommer överens om annat, ska ersättningen bestämmas med hänsyn till kommunens åtagande och elevens behov efter samma grunder som hemkommunen tillämpar vid fördelning av resurser till de egna grundskolorna. Har en elev ett omfattande behov av särskilt stöd, behöver

⁴ Senaste lydelse 2010:2022.

hemkommunen inte lämna bidrag för det särskilda stödet, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

11 kap.

10 §

En elev som har en vårdnadshavare med ett annat modersmål än svenska ska erbjudas modersmålsundervisning i detta språk om

1. språket är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet, och
2. eleven har grundläggande kunskaper i språket.

Modersmålsundervisning i ett En elev som tillhör någon av de nationellt minoritetsspråk ska nationella minoriteterna ska erbjudas även om språket inte är erbjudas modersmålsundervisning elevens dagliga umgängesspråk i i elevens nationella minoritetshemmet. språk.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om modersmålsundervisning. Sådana föreskrifter får innebära att modersmålsundervisning ska erbjudas i ett språk bara om ett visst antal elever önskar sådan undervisning i det språket.

19 §⁵

Om en elev eller elevens vårdnadshavare begär det, ska betyg sättas i grundsärskolans ämnen

1. i slutet av varje termin från och med årskurs 6 till och med höstterminen i årskurs 9, och
2. när ett ämne har avslutats.

Om en elev eller elevens vårdnadshavare begär det, ska betyg sättas i grundsärskolans ämnen.

Betyg ska sättas

1. i slutet av varje termin från och med årskurs 6 till och med höstterminen i årskurs 9 i de ämnen som eleven har fått undervisning i under terminen och som inte har avslutats, och
2. när ett ämne har avslutats.

33 §

En kommun som i sin grundskola har en elev från en annan kommun ska ersättas för sina kostnader för elevens utbildning av elevens hemkommun, om elevens skolgång i kommunen grundar sig på 24 § andra stycket 2 eller 25 §.

Även i de fall som avses i 26 § ska hemkommunen betala ersättning till den mottagande kommunen. Om kommunerna i ett sådant fall inte kommer överens om annat, ska ersättningen bestämmas med hänsyn till

En kommun som i sin grundskola har en elev från en annan kommun ska ersättas för sina kostnader för elevens utbildning av elevens hemkommun, om elevens skolgång i kommunen grundar sig på 25 § eller 27 § andra stycket.

⁵ Senaste lydelse 2010:2022.

kommunens åtagande och elevens behov efter samma grunder som hemkommunen tillämpar vid fördelning av resurser till de egna grundskolorna. Har en elev ett omfattande behov av särskilt stöd, behöver hemkommunen inte lämna bidrag för det särskilda stödet, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

12 kap.

7 §

En elev som har en vårdnadshavare med ett annat modersmål än svenska ska erbjudas modersmålsundervisning i detta språk om

1. språket är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet, och
2. eleven har grundläggande kunskaper i språket.

Modersmålsundervisning i ett nationellt minoritetsspråk ska erbjudas även om språket inte är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet. *En elev som tillhör någon av de nationella minoriteterna ska erbjudas modersmålsundervisning i elevens nationella minoritetsspråk.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om modersmålsundervisning. Sådana föreskrifter får innebära att modersmålsundervisning ska erbjudas i ett språk bara om ett visst antal elever önskar sådan undervisning i det språket.

16 §⁶

Betyg ska sättas

1. i slutet av varje termin från och med årskurs 7 till och med höstterminen i årskurs 10 i alla ämnen, utom språkval, som inte har avslutats,

2. i slutet av varje termin från och med årskurs 8 till och med höstterminen i årskurs 10 i språkval, om ämnet inte har avslutats, och

3. när ett ämne har avslutats.

1. i slutet av varje termin från och med årskurs 7 till och med höstterminen i årskurs 10 i alla ämnen, utom språkval, *som eleven har fått undervisning i under terminen och* som inte har avslutats,

2. i slutet av varje termin från och med årskurs 8 till och med höstterminen i årskurs 10 i språkval, om *eleven har fått undervisning i ämnet under terminen och det* inte har avslutats, och

13 kap.

7 §

En elev som har en vårdnadshavare med ett annat modersmål än svenska ska erbjudas modersmålsundervisning i detta språk om

1. språket är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet, och
2. eleven har grundläggande kunskaper i språket.

Modersmålsundervisning i ett nationellt minoritetsspråk ska erbjudas även om språket inte är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet. *En elev som tillhör någon av de nationella minoriteterna ska erbjudas modersmålsundervisning i elevens nationella minoritetsspråk.*

⁶ Senaste lydelse 2010:2022.

*elevens dagliga umgängesspråk i i elevens nationella minoritets-
hemmet. språk.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om modersmålsundervisning. Sådana föreskrifter får innebära att modersmålsundervisning ska erbjudas i ett språk bara om ett visst antal elever önskar sådan undervisning i det språket.

17 §⁷

Betyg ska sättas i slutet av varje termin i årskurs 6.

Betyg ska sättas i slutet av varje termin i årskurs 6 *i de ämnen som eleven fått undervisning i under terminen.*

15 kap.

19 §

En elev som har en vårdnadshavare med ett annat modersmål än svenska ska erbjudas modersmålsundervisning i detta språk om

1. språket är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet, och
2. eleven har goda kunskaper i språket.

Modersmålsundervisning i ett En elev som tillhör någon av de nationellt minoritetsspråk ska nationella minoriteterna ska erbjudas modersmålsundervisning i elevens dagliga umgängesspråk i i elevens nationella minoritetsspråk om eleven har goda kunskaper i språket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om modersmålsundervisning. Sådana föreskrifter får innebära att modersmålsundervisning ska erbjudas i ett språk bara om ett visst antal elever önskar sådan undervisning i det språket.

18 kap.

19 §⁸

En elev som har en vårdnadshavare med ett annat modersmål än svenska ska erbjudas modersmålsundervisning i detta språk om

1. språket är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet, och
2. eleven har goda kunskaper i språket.

Modersmålsundervisning i ett En elev som tillhör någon av de nationellt minoritetsspråk ska nationella minoriteterna ska erbjudas även om språket inte är erbjudas modersmålsundervisning i elevens dagliga umgängesspråk i i elevens nationella minoritetsspråk om eleven har goda kunskaper i språket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om modersmålsundervisning. Sådana föreskrifter får innebära att modersmålsundervisning ska erbjudas i ett språk bara om ett visst antal elever önskar sådan undervisning i det språket.

⁷ Senaste lydelse 2010:2022.

⁸ Senaste lydelse 2012:109.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014 i fråga om 2 kap. 1, 8 a, 10, 17 och 20 §§, 3 kap. 3 §, 10 kap. 16 och 34 §§, 11 kap. 19 och 33 §§, 12 kap. 16 § samt 13 kap. 17 § och i övrigt den 1 juli 2015.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:801) om införande av skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs att 24 och 26 §§ samt rubriken närmast före 24 § lagen (2010:801) om införande av skollagen (2010:800) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Grundskola och gymnasie-
särskola

Grundskola och grundskola

24 §¹

Trots bestämmelserna om huvudmän i den nya skollagen får ett landsting vara huvudman för grundskola och gymnasiesärskola vid Dammsdalskolan i Vingåkers kommun.

Trots bestämmelserna om huvudmän i den nya skollagen får ett landsting vara huvudman för grundskola för elever med autism eller autismliknande tillstånd och för grundskola vid Dammsdalskolan i Vingåkers kommun.

Inspektionen för vård och omsorg utövar tillsyn över elevhemsboende vid utbildning som avses i första stycket.

26 §

Ett landsting som bedriver utbildning med stöd av 24 eller 25 § ska tillämpa de bestämmelser i den nya skollagen och denna lag som gäller för en offentlig huvudman för utbildning i den aktuella skolformen. Landstinget ska för utbildning i grundskola även tillämpa 7 kap. 22 § i den nya skollagen på samma sätt som en enskild huvudman.

När ett landsting bedriver utbildning med stöd av 24 eller 25 § ska de bestämmelser i den nya skollagen och denna lag som gäller för en offentlig huvudman för utbildning i den aktuella skolformen tillämpas på landstinget. Landstinget ska för utbildning i grundskola eller grundskola även tillämpa 7 kap. 22 § i den nya skollagen på samma sätt som en enskild huvudman.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014.

¹ Senaste lydelse 2012:959.

3 Ärendet och dess beredning

Den 29 januari 2013 gav chefen för Utbildningsdepartementet ett uppdrag att utarbeta förslag till vissa ändringar i skollagen (U2013/467/SAM). Uppdraget genomfördes av en arbetsgrupp (U 2013:C) inom Utbildningsdepartementet.

Uppdraget redovisades den 23 oktober 2013 i departementspromemorian Vissa skollagsfrågor – Del 1 (U2013/6278/S). En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 2*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. Remissyttranden och en sammanställning av dessa finns tillgängliga i Utbildningsdepartementet (2013/6278/S).

Med anledning av en begäran från Landstinget i Södermanlands län remitterades den 9 juli 2012 departementspromemorian Grundskole- och gymnasieutbildning för elever med autism och autismliknande tillstånd vid Dammsdalskolan (U2012/3838/S). En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 4*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 5*. Promemorian har remissbehandlats och en förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 6*. Remissyttranden och en sammanställning av dessa finns tillgängliga i Utbildningsdepartementet (U2012/3838/S).

4 Resursfördelning

4.1 Nuvarande reglering

Alla barns och elevers rätt till en likvärdig utbildning är en av de grundläggande byggstenarna i det svenska skolväsendet. I en av skollagens portalparagrafer anges att utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshemmet oavsett var i landet den anordnas (1 kap. 9 § skollagen [2010:800]). Kravet på en likvärdig utbildning innebär att alla barn och elever ska ha tillgång till en verksamhet med en så hög kvalitet att de fastställda målen för utbildningen nås, oavsett var i landet barnen och eleverna bor eller vilken förskola eller skola de går i. Kravet på likvärdighet innebär dock inte att verksamheten ska vara likformig. Målen för verksamheten kan och bör nås på olika sätt utifrån lokala behov och förutsättningar, men kvaliteten ska vara likvärdig. I kravet på likvärdighet ligger även att hänsyn ska tas till barns och elevers olika förutsättningar och behov, se propositionen Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet (prop. 2009/10:165 s. 638).

Principen om rätten till likvärdig utbildning kommer även till uttryck i 1 kap. 4 § andra stycket skollagen. Där anges att det i utbildningen ska tas hänsyn till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan

ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. I förarbetena till paragrafen anges att avsikten med dessa formuleringar är att uppmärksamma det ansvar huvudmän och profession har för att vid resursfördelning, organisation och val av metoder och arbetssätt anpassa verksamheten till barns och elevers skilda förutsättningar och behov, se propositionen Offentliga bidrag på lika villkor (prop. 2009/10:165 s. 221 f.).

Att kravet på likvärdighet i utbildningen innebär att resurser ska fördelas efter barns och elevers olika förutsättningar och behov kommer även till uttryck i läroplanerna. I läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet anges att en likvärdig utbildning inte innebär att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika samt att hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov (SKOLFS 2010:37). I läroplanen för förskolan anges på motsvarande sätt att omsorg om det enskilda barnets välbefinnande, trygghet, utveckling och lärande ska prägla arbetet i förskolan och att hänsyn ska tas till barnens olika förutsättningar och behov. Vidare anges att detta innebär att verksamheten inte kan utformas på samma sätt överallt och att förskolans resurser därför inte ska fördelas lika (SKOLFS 1998:16).

För bidrag till fristående verksamheter finns ett separat regelverk som bygger på likabehandlingsprincipen. Av detta följer att riktade tillskott som kommuner gör t.ex. till sina egna skolor i socioekonomiskt utsatta områden även ska komma fristående verksamheter till del (se prop. 2008/09:171 s. 31). Bidraget till enskilda huvudmän består av ett grundbelopp och i vissa fall ett tilläggsbelopp. Grundbeloppet ska bestämmas efter samma grunder som hemkommunen tillämpar vid fördelning av resurser till den egna verksamheten (se t.ex. 10 kap. 37–39 §§ skollagen).

Huvudmännens ansvar för att utbildningen genomförs enligt bestämmelserna i skollagen, föreskrifterna i läroplanerna och övriga skolförfattningar kommer till uttryck i 2 kap. 8 § skollagen. Detta innebär att varje huvudman har ett ansvar för att principen om en likvärdig utbildning upprätthålls i verksamheten i enlighet med bestämmelserna i skollagen och läroplanerna. I detta ansvar ingår att huvudmännen ska se till att resurser fördelas efter barns och elevers olika förutsättningar och behov.

Att även rektorer och förskolechefer, inom sina givna ramar, har ett ansvar för att principen om en likvärdig utbildning upprätthålls uttrycks också i läroplanerna. I läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet anges att rektorn har ett särskilt ansvar för att resursfördelningen och stödåtgärderna anpassas till den värdering av elevernas utveckling som lärare gör. I läroplanen för förskolan anges att förskolechefen har ett särskilt ansvar för att verksamheten utformas så att barn får det särskilda stöd, den hjälp och de utmaningar de behöver.

4.2 Granskningar av kommuners resursfördelning

Flera internationella rapporter, som främst bygger på OECD:s undersökning Program for International Student Assessment (PISA), tyder

på att skillnader i resultat mellan skolor och mellan elever har samband med elevernas socioekonomiska bakgrund (se bl.a. OECD, Are countries moving towards more equitable systems? PISA in focus, nr 25, OECD 2013).

Statens skolverk har i flera rapporter under senare år granskat hur kommunerna fördelar resurser till skolor. Av rapporterna Resursfördelning utifrån förutsättningar och behov? (rapport 330, 2009) och Resursfördelning till grundskolan – rektors perspektiv (rapport 365, 2011) framgår att den omfördelning av resurser som kommunerna gör utifrån behov är förhållandevis försiktig och att fritidshem och förskolor mera sällan omfattas av någon omfördelning. Av rapporterna framgår också att uppföljningar av resursfördelningen på kommunnivå brister. I rapporten Kommunernas resursfördelning till grundskolor (rapport 391, 2013) konstaterar Skolverket att det finns ett kompensatoriskt inslag i resursfördelningen och att detta har ökat över tiden. Det är dock fortfarande en liten andel av resurserna som fördelas efter förutsättningar och behov.

Statens skolinspektion redovisade i början av 2014 i rapporten Kommunernas resursfördelning och arbete mot segregationens negativa effekter i skolväsendet (rapport 2014:01) resultatet av en kvalitetsgranskning med inriktning mot kommunala skolhuvudmäns resursfördelning och arbete mot segregationens negativa effekter inom förskola, grundskola och fritidshem. Skolinspektionens granskning bekräftar tidigare studier av Skolverket. Resultaten från 30 granskade kommuner visar att det är få som tydligt styr resurser till de enheter som har störst behov utifrån barns och elevers måluppfyllelse och den socioekonomiska strukturen. Flertalet granskade kommuner behöver förbättra uppföljning och utvärdering av resursfördelningen.

4.3 Det ska förtydligas att resursfördelning ska ske efter förutsättningar och behov

Regeringens förslag: Det ska förtydligas i skollagen att kommunerna ska fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Det ska också förtydligas att rektorn och förskolechefen har ansvar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.

Förslagen i promemorian den 23 oktober 2013 överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att invända mot förslagen. Det gäller bl.a. *Socialstyrelsen*, *Diskrimineringsombudsmannen*, *Statens skolverk*, *Specialpedagogiska skolmyndigheten*, *Göteborgs*, *Karlstads*, *Landskrona*, *Sandvikens*, *Sollentuna*, *Stockholms* och *Varbergs kommuner*, *Friskolornas riksförbund*, *Sveriges Skolledarförbund*, *Lärarnas Riksförbund*, *Läraryrket* och *Rädda Barnens Riksförbund*.

Statens skolinspektion anser att det är bra att lagstiftningen förtydligas och därmed lyfter fram kommunernas, rektorns och förskolechefens ansvar för att se till att utbildningen är likvärdig och att det kompensatoriska uppdraget fullgörs. Skolinspektionen anser dock att förslaget avseende kommunernas ansvar för resursfördelning inte utgör en tillräckligt tydlig anvisning för hur lagstiftaren anser att resursfördelning ska göras. Det kommer därför vara svårt för Skolinspektionen att kunna konstatera brister.

Sametinget efterlyser kompletteringar med vad som ska beaktas vid resursfördelningen. Liknande synpunkter framförs av *Falköpings kommun*, *Dyslexiförbundet FMLS*. *Hörselskadades Riksförbund* anser att det bör anges särskilt att funktionsnedsättning och tillgänglighetsanpassningar, oavsett behov av särskilt stöd, ska vara tydliga indikatorer på att extra resurser bör tilldelas. *Malmö kommun* anser att det behövs ytterligare problematisering om relevanta faktorer vid beräkningen av resursfördelning för förskolan och gymnasieskolan.

Stockholms kommun poängterar vikten av såväl kommunal som nationell uppföljning av hur resurserna används på skolorna och en analys av hur fördelningen påverkar målpuppfyllelsen.

Läraryrket framhåller att varje kommuns resursfördelning måste vara förankrad i hur det ser ut lokalt, men att varje kommun också måste kunna redogöra för hur den egna modellen bidrar till att alla elever kan utvecklas så långt som möjligt. Förbundet anser också att uttrycket ”inom givna ramar” inte bör användas i lagtexten rörande rektorns och förskolechefens ansvar. Enligt förbundet är uttrycket onödigt. Samtidigt menar förbundet att uttrycket innebär att ansvaret skjuts över från huvudmannen till rektorn eller förskolechefen om de resurser som huvudmannen tillhandahåller inte räcker för att uppfylla skollagens bestämmelser om exempelvis särskilt stöd.

Specialpedagogiska skolmyndigheten och *Autism- och Aspergerförbundet* anser att även andra huvudmäns resursfördelning bör omfattas.

Förvaltningsrätten i Göteborg, *Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)* samt *Sollefteå* och *Vallentuna kommuner* avstyrker förslagen. SKL anser att de föreslagna bestämmelserna är överflödiga och omotiverade. Förbundet anför att det hör till kärnan i den kommunala självstyrelsen att kommunerna har befogenheter att själva bestämma över sina ekonomiska resurser och prioriteringar. Den föreslagna bestämmelsen om kommunernas resursfördelning strider därför mot proportionalitetsprincipen i regeringsformen. Delvis liknande invändningar framförs av *Sollefteå* och *Vallentuna kommuner*.

SKL ställer sig vidare frågande till hur Skolinspektionen ska kunna bedöma vad som är bra och mindre bra sätt att fördela resurserna och vad som är en tillräcklig omfördelning. Förbundet anser att det är orimligt att ha en ordning där Skolinspektionen överprövar kommunens sätt att fördela resurser. Förbundet påpekar också att det inte finns en universalmodell för resursfördelning som fungerar i alla kommuner och att det inte går att generellt avgöra hur stor del av kommunens budget som bör omfördelas utifrån elevgruppernas sammansättning och vad som är tillräcklig differentiering. Förbundet instämmer i att det finns ett utvecklingsbehov när det gäller fördelning av resurser till skolan men menar att det behovet bäst kan tillgodoses genom stöd i stället för

lagstiftning. Förbundet påtalar slutligen att det kommunala utjämnings-systemet inte tar hänsyn till skilda behov. Det är enligt förbundet märkligt att det ska finnas behovsvariabler i kommunernas interna resursfördelningssystem, när statens egna system inte beaktar behovsskillnader mellan kommunerna. Malmö kommun och Lärarförbundet har liknande synpunkter rörande det kommunala utjämningsystemet och anser att detta system bör ses över.

Skälen för regeringens förslag

Kommuners resursfördelning

I promemorian föreslås att det ska förtydligas i skollagen att kommunerna ska fördela resurser till utbildningen inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Att resurser viktas och fördelas utifrån dessa grunder är, enligt regeringen, ett mycket viktigt instrument för att kunna uppnå likvärdighet i utbildningen. Det är också en viktig förutsättning för att eleverna ska nå utbildningens mål.

Kommunerna har ett övergripande och genomgående ansvar för resursfördelning som inte andra huvudmän har. Kommunerna fördelar nämligen resurser dels till sina egna förskole- och skolenheter, dels till andra huvudmän enligt särskilda bestämmelser om bidrag till fristående verksamheter, interkommunal ersättning och ersättning till statliga skolor.

I flera av de rapporter från Skolverket och Skolinspektionen som nämnts i föregående avsnitt finns slutsatser som ger anledning att ifrågasätta om den differentiering av resurser efter barns och elevers olika behov som kommunerna gör i dag är tillräcklig. Skolinspektionens kvalitetsgranskning från 2014 bekräftar tidigare studier av Skolverket som visar att den omfördelning av resurser som kommunerna gör utifrån behov är förhållandevis försiktig och att fritidshem och förskolor mera sällan omfattas av någon fördelning. För att skapa bättre förutsättningar att säkerställa en hög likvärdighet är det därför, i motsats till vad bl.a. SKL anser, enligt regeringen motiverat att göra ett förtydligande i skollagen så att det klart framgår att kommuner har ett ansvar för att fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barns och elevers olika förutsättningar och behov. En sådan åtgärd innebär varken någon utökning av kommunernas skyldigheter eller något steg mot en ändrad ansvarsfördelning. Regeringen delar därför inte heller SKL:s uppfattning att förslaget i promemorian strider mot proportionalitetsprincipen i regeringsformen.

Förslaget i promemorian omfattar kommunernas resursfördelning till utbildning inom skolväsendet. *Specialpedagogiska skolmyndigheten* och *Autism- och Asperbergerförbundet* anser att även andra huvudmäns resursfördelning bör omfattas. Det förhållandet att kommunerna har ett övergripande och genomgående ansvar för resursfördelning inom skolväsendet som andra huvudmän inte har talar dock för att förtydligandet ska gälla kommuner. Givetvis ska dock även andra huvudmän inom ramen för de resurser de tilldelas genom anslag och andra beslut fördela resurser utifrån barns och elevers olika förutsättningar och behov. Detta

följer av varje huvudmans ansvar för utbildningen enligt 2 kap. 8 § skollagen.

Sametinget, Falköpings kommun och Malmö kommun efterlyser kompletteringar med vad som ska beaktas vid resursfördelningen, medan *Hörselskadades Riksförbund* anser att det bör anges särskilt att vissa faktorer ska medföra extra resurstilldelning. Resursfördelning är dock, som SKL påpekar, en komplex fråga. Det finns enligt regeringens mening inte en generell modell för resursfördelning som fungerar i alla kommuner eller för alla verksamheter inom skolväsendet. Det är heller inte möjligt att generellt avgöra hur stor del av en kommuns budget för skolväsendet som bör omfördelas utifrån barn- och elevgruppernas sammansättning och vad som är en tillräcklig differentiering. Vilka faktorer som bör beaktas och i vilken omfattning måste anpassas till den verksamhet det är fråga om och, som *Läraryrket* framhåller, till lokala förhållanden. Det är därför enligt regeringen inte möjligt att i skollagen eller någon annan författning ge närmare anvisningar om hur resursfördelningen ska göras. Regeringen vill dock understryka att resursfördelningen måste göras med hänsyn till alla elever. Frågan om en elev har en diagnos eller inte får därmed inte vara avgörande för om det ska ske en omfördelning av medel. Det är också av central betydelse att de avvägningar som görs inför beslut om resursfördelningen sker på ett transparent och förutsägbart sätt. Detta utgör en garanti för att fördelningen inte sker godtyckligt.

Stockholms kommun poängterar vikten av såväl kommunal som nationell uppföljning av hur resurserna används på skolorna och en analys av hur fördelningen påverkar måluppfyllelsen. Regeringen instämmer i att uppföljning och utvärdering är nödvändigt för att ett resursfördelningssystem ska bli så effektivt som möjligt. För att kommunerna ska hitta resursfördelningsmodeller som främjar en hög likvärdighet är det alltså av stor betydelse att kommunerna följer upp och utvärderar sina resursfördelningssystem och vilka effekter dessa får på verksamheten. På nationell nivå har Skolinspektionen och Skolverket visst ansvar för kvalitetsgranskning respektive nationell uppföljning och utvärdering.

SKL, Malmö kommun och Läraryrket påtalar att det kommunala utjämningsystemet inte beaktar behovsskillnader mellan kommunerna. Vid remitteringen av betänkandet *Likvärdiga förutsättningar – Översyn av den kommunala utjämnningen* (SOU 2011:39) framförde några remissinstanser att även sociala eller socioekonomiska faktorer borde beaktas. Regeringen anförde då att remissinstansernas synpunkter vad gäller behovet av ytterligare variabler som skulle kunna förklara kostnads-skillnader mellan kommuner borde beaktas inom ramen för Statskontorets löpande uppföljning av utjämningsystemet (se Budgetpropositionen för 2014, prop. 2013/14:1 utg.omr. 25 s. 33 f.).

Regeringen gör slutligen bedömningen att det i promemorian föreslagna förtydligandet ger ökade möjligheter för Skolinspektionen att granska hur kommunen fördelar resurser. Avsikten är inte att kommuners resursfördelning ska granskas systematiskt utan i speciella fall, t.ex. när det går att konstatera stora skillnader i måluppfyllelse mellan olika skolor i en kommun. Varje kommun måste ha ett resursfördelningssystem där resurser viktas utifrån hur det ser ut i kommunen och kunna redogöra för

på vilket sätt detta förväntas bidra till att eleverna når utbildningens mål. Det måste framgå hur förhållandena på skolor, förskolor och fritidshem påverkat resursfördelningen och hur kommunen vägt in barnens och elevernas förutsättningar och behov. Om det inte finns något resursfördelningssystem som beaktar dessa faktorer bör Skolinspektionen kunna ingripa.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att det ska anges i skollagen att kommuner ska fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter dessa grunder.

Rektorns och förskolechefens ansvar för resursfördelning

I promemorian föreslås att det ska förtydligas att även rektorn och förskolechefen, inom givna ramar, har ansvar för att fördela resurser efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.

Det är inte tillräckligt att resurser fördelas efter dessa grunder mellan skolenheter respektive förskoleenheter. Det krävs också att resursfördelningen inom skolenheter och förskoleenheter anpassas efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.

Som nämnts i avsnitt 4.1 framgår det av läroplanerna att rektorer och förskolechefer har ett ansvar för att principen om en likvärdig utbildning upprätthålls. I läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet anges att rektorn har ett särskilt ansvar för att resursfördelning och stödåtgärder anpassas till den värdering av elevernas utveckling som lärare gör. I läroplanen för förskolan anges att förskolechefen har ett särskilt ansvar för att verksamheten utformas så att barn får det särskilda stöd, den hjälp och de utmaningar de behöver. Trots detta finns det enligt regeringens mening anledning att komplettera förtydligandet som rör kommunernas resursfördelning med ett förtydligande även av rektorers och förskolechefers ansvar. De ska i sin tur ansvara för fördelning av resurserna inom sina skolenheter respektive förskoleenheter efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Ett sådant förtydligande innebär att regleringen blir heltäckande och på ett tydligt sätt uttrycker skolans kompensatoriska uppdrag. I likhet med vad som sagts om förslaget till förtydligande avseende kommunernas resursfördelning vill regeringen understryka att förtydligandet inte innebär någon utökning av rektorernas och förskolechefernas skyldigheter. Den innebär heller inte något steg mot en ändrad ansvarsfördelning mellan rektorerna och förskolecheferna å ena sidan och huvudmännen å andra sidan.

I promemorian föreslås att det ska anges att rektorernas och förskolechefernas ansvar gäller ”inom givna ramar”. Lärarförbundet anser att detta uttryck inte bör användas i lagtexten. Förbundet menar att det är såväl obehövligt som problematiskt. Regeringen instämmer i att det inte är nödvändigt att använda detta uttryck i lagtexten. Sammanfattningsvis föreslår regeringen att det i skollagen anges att rektorn och förskolechefen ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.

5 Lärare i fritidshem och förskollärare i förskolor med särskild pedagogisk inriktning

5.1 Nuvarande reglering

Enligt huvudregeln i skollagen (2010:800) får endast legitimerade lärare eller förskollärare med en viss behörighet bedriva undervisning i skolväsendet (2 kap. 13 §). Vidare får i huvudsak endast legitimerade lärare eller förskollärare anställas som lärare eller förskollärare i skolväsendet utan tidsbegränsning (2 kap. 20 §). I skollagen föreskrivs även att legitimerade lärare och förskollärare har ansvar för den undervisning de bedriver (2 kap. 15 §).

Enligt skollagen får lärare som saknar legitimation och behörighet för undervisningen trots det bedriva undervisning i fristående skolor med särskild pedagogisk inriktning. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer har bemyndigats att meddela föreskrifter om vilka särskilda pedagogiska inriktningar som avses (2 kap. 17 § första stycket 2 och fjärde stycket). Enligt förordningen (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare, avses med särskild pedagogisk inriktning waldorfpedagogisk inriktning (1 kap. 4 §).

Sådana lärare som inte uppfyller kraven på legitimation och behörighet för undervisningen får även bedriva undervisning i fritidshem, under förutsättning att de har en svensk eller utländsk högskoleutbildning som är avsedd för arbete som fritidspedagog eller motsvarande (2 kap. 17 § första stycket 3 och tredje stycket).

5.2 Undantaget från kraven på legitimation och behörighet ska utvidgas

Regeringens förslag: Förskollärare som inte har legitimation och som inte är behöriga för undervisningen ska trots det få bedriva undervisning i fristående förskolor med särskild pedagogisk inriktning. De ska även få anställas som förskollärare i skolväsendet utan tidsbegränsning.

Lärare som inte har legitimation och som inte är behöriga för undervisningen ska trots det få bedriva undervisning i fritidshem med enskild huvudman om verksamheten har särskild pedagogisk inriktning.

Förslagen i promemorian den 23 oktober 2013 överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att invända mot förslagen. Detta gäller bl.a. *Statens*

skolverk, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Sveriges Kommuner och Landsting, Friskolornas riksförbund, Föreningen Sveriges Waldorfpedagogiska Fritidshem (FSWF) och Waldorflärlarhögskolan. Friskolornas riksförbund förutsätter dock att de förskollärare och lärare som genom förslaget får möjlighet att anställas i verksamheten har waldorfpedagogisk utbildning för ändamålet, medan FSWF anser att det behövs ett tillägg som ger uttryck för att det är utbildning till waldorffritidspedagog och waldorfförskollärare som ska ge behörighet att undervisa på waldorfförskolor och waldorffritidshem.

Enligt *Stockholms kommun* förefaller det rimligt att samma regler gäller för förskollärare och lärare i förskolor respektive fritidshem med waldorfpedagogisk inriktning som för lärare i fristående skolor med denna pedagogik. Kommunen ställer sig dock frågande till det redan nu gällande undantaget för lärare i skolor med waldorfpedagogisk inriktning.

Barnombudsmannen, Statens skolinspektion, Göteborgs universitet, Mittuniversitetet, Falköpings, Karlstads, Malmö, Nacka, Sandvikens och Sollefteå kommuner samt Lärarnas Riksförbund och Lärarförbundet är kritiska till eller avstyrker förslagen. De anför i huvudsak att det inte bör göras några undantag från kraven på legitimation och viss utbildning för lärare och förskollärare i verksamheter med särskild pedagogisk inriktning och att det är principiellt angeläget att även dessa verksamheter har tillgång till lärare och förskollärare med en kompetens som är likvärdig med vad som gäller inom skolväsendet i övrigt.

Skälen för regeringens förslag: I promemorian föreslås att förskollärare som saknar legitimation och behörighet för undervisningen trots det ska få bedriva undervisning i fristående förskolor med särskild pedagogisk inriktning. Vidare föreslås att lärare som inte har legitimation och som inte är behöriga för undervisningen trots det ska få bedriva undervisning i fritidshem med enskild huvudman om verksamheten har särskild pedagogisk inriktning. Lärarna och förskollärarna ska ha ansvar för den undervisning de bedriver. De ska också få anställas som lärare respektive förskollärare i skolväsendet utan tidsbegränsning.

Lärare i fristående skolor är undantagna från kraven på legitimation och behörighet om verksamheten har särskild pedagogisk inriktning. Även lärare i fritidshemmet är undantagna från kraven under förutsättning att de har utbildning av visst slag. Waldorfskolefederationen och Waldorflärlarhögskolan har i olika sammanhang framfört att det finns behov av att göra samma undantag från kraven på legitimation och behörighet för lärare och förskollärare i fritidshem respektive förskolor med särskild pedagogisk inriktning som för lärare i fristående skolor med sådan inriktning. Det har gjorts gällande att regelverket medför svårigheter att rekrytera personal med efterfrågad kompetens.

Flera av de remissinstanser som är kritiska till eller avstyrker förslagen i promemorian anser att det inte borde finnas något undantag från kraven på legitimation och behörighet för lärare i fristående skolor med särskild pedagogisk inriktning. Exempel på remissinstanser som har denna inställning och som med andra ord förespråkar att det befintliga undantaget för sådana lärare tas bort är *Barnombudsmannen, Skolinspektionen, Mittuniversitetet, Lärarnas Riksförbund och Lärarförbundet* samt *Karlstads, Malmö m.fl. kommuner*. Som nämnts i föregående avsnitt har

riksdagen beslutat att det ska finnas ett undantag från legitimations- och behörighetskraven för lärare i fristående skolor med särskild pedagogisk inriktning. Utgångspunkten för regeringens ställningstagande är därför att detta undantag ska finnas kvar.

Barnombudsmannen m.fl. anser att alla barn och elever i förskolan respektive fritidshemmet ska ha rätt att undervisas av legitimerade och behöriga förskollärare respektive lärare. Regeringen instämmer i att det är av stor vikt att den som ska bedriva undervisningen uppfyller legitimations- och behörighetskraven. Enligt regeringens mening finns det dock situationer när det är motiverat att göra undantag från dessa krav. Enskilda huvudmän har möjlighet att driva förskolor och fritidshem med särskild pedagogisk inriktning. Det är motiverat att göra motsvarande undantag från kraven på legitimation och behörighet när det gäller undervisningen i fristående förskolor och fritidshem som när det gäller fristående skolor med sådan inriktning. Det är också rimligt att regleringen av vilka lärare och förskollärare som ska få bedriva, ansvara och anställas för undervisningen i fristående skolor, fritidshem och förskolor med särskild pedagogisk inriktning blir enhetlig.

Friskolornas riksförbund förutsätter att de lärare och förskollärare som omfattas av förslagen i promemorian har utbildning för ändamålet, medan *FSWF* anser att det bör införas särskilda behörighetsregler för undervisning i fritidshem och förskolor med särskild pedagogisk inriktning. Vad gäller de verksamheter med sådan inriktning som omfattas av dagens undantag från legitimations- och behörighetskraven har det inte ställts upp några särskilda behörighetsregler. Några sådana regler bör inte införas nu heller. Sammanfattningsvis föreslår regeringen att lärare och förskollärare som saknar legitimation och behörighet trots det bör få bedriva undervisningen i förskolor respektive fritidshem under förutsättning att verksamheten har särskild pedagogisk inriktning och drivs av en enskild. De bör ha ansvar för undervisningen och få anställas som lärare respektive förskollärare i skolväsendet utan tidsbegränsning.

Regeringen bör få meddela föreskrifter om vilka särskilda pedagogiska inriktningar som avses. Det bemyndigande som finns i 2 kap. 17 § fjärde stycket skollagen är tillräckligt för att regeringen ska kunna göra detta. Som nämnts i föregående avsnitt har regeringen redan använt bemyndigandet för att föreskriva att med särskild pedagogisk inriktning avses waldorfpedagogisk inriktning. Regeringen avser inte att meddela några nya föreskrifter med anledning av förslagen i denna lagrådsremiss.

6 Skolans kompensatoriska uppdrag för elever med funktionsnedsättning

6.1 Nuvarande reglering

Barns och elevers rätt att utifrån sina egna förutsättningar utvecklas så långt som möjligt mot utbildningens mål har stärkts genom skollagen

(2010:800). I en av lagens portalparagrafer anges att i utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen (1 kap. 4 § andra stycket).

I det kapitel i lagen som handlar om barns och elevers utveckling mot målen finns också en paragraf som innehåller bestämmelser på detta område. Där anges att alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling (3 kap. 3 §).

I skollagen finns även bestämmelser om särskilt stöd. Där anges att en ansökan ska göras till rektorn, om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Om utredningen visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd (3 kap. 8 §).

I lagrådsremissen Tid för undervisning – lärares arbete med stöd, särskilt stöd och åtgärdsprogram (U2014/1202/S) föreslås en ny bestämmelse i skollagen som innebär att en elev skyndsamt ska ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, om det framkommer att det kan befaras att eleven inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Vidare föreslås att en ansökan till rektorn ska göras om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå dessa krav, trots att stöd getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga.

6.2 Skolans kompensatoriska uppdrag för elever med funktionsnedsättning ska tydliggöras i skollagen

Regeringens förslag: Det ska förtydligas i skollagen att elever som till följd av funktionsnedsättning har svårt att nå de olika kunskapskraven ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser.

Förslaget i promemorian den 23 oktober 2013 överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att invända mot förslaget. Detta gäller bl.a. *Socialstyrelsen, Myndigheten för handikappolitisk samordning (Handisam), Specialpedagogiska skolmyndigheten, Botkyrka, Huddinge, Karlstads, Kristianstads, Landskrona, Nacka, Sandvikens, Sollentuna, Stockholms, Varbergs, Älmhults och Östersunds kommuner, Lärarnas Riksförbund, Lärarförbundet,*

Föräldraalliansen Sverige, Handikappförbunden, Rädda barnens Riksförbund och Riksförbundet Attention.

Statens skolverk välkomnar en reglering som förtydligar rätten för barn med funktionsnedsättning att få den ledning och stimulans de behöver för att utvecklas så långt som möjligt. Verket anser dock att den i promemorian föreslagna bestämmelsen behöver omarbetas för att undvika en sammanblandning med bestämmelserna om rätten till särskilt stöd. *Statens skolinspektion* anser att det är viktigt att lyfta fram de behov hos elever som följer av att de har en funktionsnedsättning och att härvid formulera skolans uppgift som att motverka konsekvenserna av funktionsnedsättningen. Även Skolinspektionen anser dock att den föreslagna bestämmelsen behöver utformas på ett annat sätt.

Riksförbundet FUB För barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning och *Föräldraföreningen Talknuten* är positiva till förslaget i promemorian, men anser att utvecklingsstörning respektive språkstörning borde ha funnits med bland de exempel på funktionsnedsättningar som anges där. Handikappförbunden har liknande synpunkter.

Diskrimineringsombudsmannen (DO) ser positivt på förslag som syftar till att stärka förutsättningarna för alla barn och elever att nå utbildningens mål oavsett funktionsförmåga, men ställer sig tveksam till formuleringen ”motverka konsekvenserna av funktionsnedsättningen” och därmed även innebörden av förslaget. Enligt DO fokuserar formuleringen på individen och inte på huvudmannens skyldighet att tillhandahålla en utbildning som är tillgänglig för alla oavsett funktionsförmåga. Det är inte konsekvenser av funktionsnedsättningar som ska motverkas, utan konsekvenserna av de hinder, fysiska som psykiska, som finns i skolan.

Ljungby, Sollefteå och Vallentuna kommuner, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) och Friskolornas riksförbund avstyrker förslaget. Ljungby kommun anser att förslaget innebär en uppenbar risk att fler elever än nödvändigt diagnostiseras och kanske klassificeras som funktionsnedsatta. Liknande synpunkter framförs av *Göteborgs kommun*, som avstår från att ta ställning till förslaget och anser att ett förtydligande på området bör utredas ytterligare.

SKL anser att det finns ett stort värde i att ha en sammanhållen reglering kring barns och elevers rätt att utvecklas så långt som möjligt och deras rätt till stöd, oavsett vad stödbehovet beror på. Förbundet påpekar också att det i promemorian varken hänvisas till forskning eller något annat som säger att skollagens nuvarande lydelse kommit att tolkas som att stödinsatser för elever med funktionsnedsättning kan begränsas till att eleverna ska nå nivån godkänt. Göteborgs kommun framhåller att det finns fler grupper än elever med funktionsnedsättning som har sämre förutsättningar än andra att nå utbildningens mål och att stöd och hjälp ska ges till elever i syfte att så långt som möjligt motverka de negativa konsekvenser som faktorer i elevens förutsättningar kan ge oavsett vilken faktor som är aktuell. Liknande synpunkter framförs av Vallentuna kommun, som också invänder att begreppet funktionsnedsättning är rörligt och att det inte är allmänt vedertaget var gränserna går för vad som är en funktionsnedsättning och vad som är andra svårigheter. Även Friskolornas riksförbund förespråkar en sammanhållen reglering oavsett vad stödbehovet beror på. Enligt förbundet kan ett sådant förtydligande

som föreslås kring en grupp elever medföra en risk för att andra elevers berättigade behov av stöd inte tillgodoses. Sollefteå kommun framför liknande synpunkter.

Skälen för regeringens förslag: I promemorian föreslås att det ska förtydligas i skollagen att elever som till följd av funktionsnedsättning har svårt att nå kunskapskraven ska ges stöd i syfte att så långt som möjligt motverka konsekvenserna av funktionsnedsättningen.

Som nämnts i föregående avsnitt anges i en av skollagens portalparagrafer att elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt och att en strävan ska vara att uppväga skillnader i elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen (1 kap. 4 § andra stycket). I förarbetena till skollagen anges att de allmänt hållna formuleringarna i första hand utgör en grundval för tolkningen av andra mer konkret utformade bestämmelser (prop. 2009/10:165 s. 634). I kapitlet om barns och elevers utveckling mot målen anges att alla elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål (3 kap. 3 §). I förarbetena till bestämmelsen understryks att regleringen självfallet inte innebär att huvudmannen kan nöja sig med att en elev når den lägsta godtagbara kunskapsnivån (prop. 2009/10:165 s. 662). Bestämelsen gäller alla elever, oavsett om de har en funktionsnedsättning eller inte. Vad gäller elever som har en funktionsnedsättning får det anses följa av bestämmelsen att eleverna ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka konsekvenserna av funktionsnedsättningen om de till följd av denna har svårt att nå de olika kunskapskrav som gäller för den skolform där eleven är mottagen.

SKL, Friskolornas riksförbund m.fl. förespråkar en sammanhållen reglering när det gäller barns och elevers rätt till stöd. Regeringen vill dock framhålla att elever med funktionsnedsättning ofta har ett sämre utgångsläge än andra elever. En funktionsnedsättning medför i många fall att det finns ett kontinuerligt behov av stöd i form av anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Det kan t.ex. handla om utrustning i form av tidsstöd eller anpassade programvaror, hjälp att planera och strukturera studierna, extra tydliga instruktioner eller stöd för att komma igång med arbetet. För eleverna har det allvarliga konsekvenser om detta stöd uteblir. Detta talar för att det finns anledning att göra ett förtydligande i skollagen av att skolans kompensatoriska uppdrag innefattar en skyldighet att så långt som möjligt motverka konsekvenserna av sådana funktionsnedsättningar som har till följd att eleven har svårt att nå de olika kunskapskraven. Ett sådant förtydligande innebär att det klart framgår att det inte finns utrymme för att begränsa sådant stöd som syftar till att motverka konsekvenserna av en funktionsnedsättning till vad som är tillräckligt för att eleven ska nå lägsta godtagbara kunskapsnivå. *SKL* påpekar att det saknas belägg i promemorian för att stöd i praktiken har begränsats på ett sådant sätt. Regeringen anser dock att det ändå finns skäl att göra det aktuella förtydligandet. Ett sådant förtydligande innebär nämligen att det klart framgår att en huvudman inte kan nöja sig med att en elev når den lägsta godtagbara kunskapsnivån (jfr prop. 2009/10:165 s. 662).

Om det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås gäller därutöver bestämmelserna om särskilt stöd eller, om lagrådsremissen Tid för undervisning – lärares arbete med stöd, särskilt stöd och åtgärdsprogram leder till lagstiftning, den nya bestämmelsen om att eleven skyndsamt ska ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.

DO är tveksam till formuleringen ”motverka konsekvenserna av funktionsnedsättningen” och därmed också till innebörden av förslaget. Enligt DO fokuserar formuleringen på individen och inte på huvudmannens skyldighet att tillhandahålla en utbildning som är tillgänglig för alla oavsett funktionsförmåga. Regeringen anser dock att det framgår av formuleringen att det är huvudmannens uppgift att söka undanröja de hinder som finns för att eleven ska kunna tillgodogöra sig utbildningen, t.ex. genom att tillhandahålla viss teknisk utrustning eller att ge eleven instruktioner som är tillräckligt tydliga.

Som ett av flera argument mot ett förtydligande som avser elever med funktionsnedsättning anför *Vallentuna kommun* att begreppet funktionsnedsättning är rörligt och att det inte är allmänt vedertaget var gränserna går för vad som är en funktionsnedsättning respektive andra svårigheter. Begreppet funktionsnedsättning används redan i dag i skollagen (se t.ex. 7 kap. 6 §). Av förarbetena framgår att med funktionsnedsättning avses en nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga (se prop. 2009/10:165 s. 334). Detta överensstämmer med definitionen i Socialstyrelsens termbank och innebär att bl.a. elever med syn- och hörselnedsättningar, rörelsehinder, nedsättningar inom ramen för autismspektrat, Attention Deficit/Hyperactivity Disorder (ADHD) och dyslexi omfattas. Regeringen anser därför inte att det finns anledning att avstå från att göra ett förtydligande på grund av problem att definiera vad som är en funktionsnedsättning.

Friskolornas riksförbund och *Sollefteå kommun* varnar för att förslaget i promemorian kan få negativa konsekvenser för elever utan funktionsnedsättning. Vad gäller denna fråga vill regeringen dock understryka att ett förtydligande av vad det kompensatoriska uppdraget innebär i förhållande till en viss elevgrupp inte kan tolkas som en begränsning av den rätt till ledning, stimulans och stöd som övriga elever har enligt skollagens bestämmelser. Även fortsättningsvis ska varje elevs förutsättningar och behov stå i centrum för bedömningen av elevens rätt till stöd, oberoende av om eleven har en diagnos eller inte. Det finns därmed inte heller anledning att, som *Göteborgs* och *Ljungby kommuner*, befara att ett förtydligande skulle leda till att fler elever än nödvändigt diagnostiseras.

Regeringen föreslår därför att det förs in ett förtydligande i skollagen som innebär att elever som till följd av funktionsnedsättning har svårt att nå de olika kunskapskraven ska ges stöd i syfte att så långt som möjligt motverka konsekvenserna av funktionsnedsättningen. Förtydligandet bör, i enlighet med vad *Skolverket* och *Skolinspektionen* föreslagit, placeras i direkt anslutning till den generella bestämmelse enligt vilken alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna för-

utsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

7 Modersmålsundervisning för elever som tillhör någon av de nationella minoriteterna

7.1 Historik och nuvarande reglering

I december 1999 erkände riksdagen samer, sverigefinnar, tordedalingar, romer och judar som nationella minoriteter och gruppernas språk erkändes som nationella minoritetsspråk. I samband med detta infördes även minoritetspolitik som ett nytt politikområde. Målet för den svenska minoritetspolitiken är att ge skydd för de nationella minoriteterna och att stärka deras möjligheter till inflytande, samt att stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande. Sverige har även anslutit sig till flera internationella konventioner på området, däribland den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk, Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter och FN:s konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter.

De nationella minoritetsspråken är finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska (7 § språklagen [2009:600]). Sedan 1999 har flera ändringar genomförts i reglerna om modersmålsundervisning i de nationella minoritetsspråken för att stärka rättigheterna för de nationella minoriteterna och anpassa regelverket efter deras situation och behov. Kravet på att minst fem elever ska begära modersmålsundervisning för att huvudmannen ska vara skyldig att anordna sådan gäller inte längre för de nationella minoritetsspråken. Även kravet på att ett språk ska vara ett dagligt umgängesspråk i hemmet har tagits bort när det gäller dessa språk. Vidare är skyldigheten att erbjuda eleven modersmålsundervisning i de nationella minoritetsspråken inte begränsad till ett visst antal läsår. Detta innebär att de krav som nu kvarstår för att huvudmannen ska vara skyldig att erbjuda en elev i någon av de obligatoriska skolformerna modersmålsundervisning i ett nationellt minoritetsspråk är att en vårdnadshavare har språket som modersmål och att eleven har grundläggande kunskaper i språket (10 kap. 7 §, 11 kap. 10 §, 12 kap. 7 § och 13 kap. 7 § skollagen [2010:800]). För rätt till modersmålsundervisning i ett minoritetsspråk i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan krävs att en vårdnadshavare har språket som modersmål och att eleven har goda kunskaper i språket (15 kap. 19 § och 18 kap. 19 § skollagen). I skolförordningen (2011:185) och gymnasieförordningen (2010:2039) finns vidare bestämmelser enligt vilka en huvudman är skyldig att anordna modersmålsundervisning i ett språk endast om det finns en lämplig lärare (5 kap. 10 § respektive 4 kap. 15 §).

7.2 Rätten till modersmålsundervisning för elever som hör till de nationella minoriteterna ska stärkas

Regeringens förslag: Kravet på att en vårdnadshavare har språket som modersmål och att eleven har grundläggande kunskaper i språket ska inte längre gälla som villkor för rätt till modersmålsundervisning i de nationella minoritetsspråken. Detta ska gälla för elever som tillhör någon av de nationella minoriteterna och som går i grundskolan, grundsärskolan, specialsolan eller sameskolan.

I gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska kravet på att en vårdnadshavare har minoritetsspråket som modersmål inte längre gälla som villkor för rätt till modersmålsundervisning för elever som hör till någon av de nationella minoriteterna.

Förslagen i promemorian den 23 oktober 2013 överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att invända mot förslagen. *Kammarrätten i Jönköping* påpekar att de föreslagna lagändringarna beträffande vilka grundskoleelever som ska erbjudas modersmålsundervisning innebär att rätten till sådan undervisning i ett nationellt minoritetsspråk inte längre ska vara villkorad, varför förslaget torde innebära att samtliga elever kommer att ha rätt till undervisning i ett nationellt minoritetsspråk.

Statens skolverk anser att det bör framgå av förarbetena vem som ingår i personkretsen som omfattas av rätten till modersmålsundervisning i något av de nationella minoritetsspråken. Liknande synpunkter framförs av *Sameskolstyrelsen*, *Sollefteå kommun* och *Malmö kommun*.

Skolverket anser att regeringen bör överväga att avskaffa kravet på att en elev i gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan ska ha goda kunskaper i språket för att ha rätt till modersmålsundervisning eller ersätta det med ett krav på grundläggande kunskaper. *Sameskolstyrelsen*, *Diskrimineringsombudsmannen (DO)*, *Sverigefinska riksförbundet*, *Svenska Tornedalingars Riksförbund* och *Sverigefinländarnas delegation* förespråkar att kravet på goda kunskaper tas bort.

Flera remissinstanser, däribland Skolverket, *Sveriges Kommuner och Landsting* och *Lärarnas Riksförbund* påtalar bristen på lärare i de nationella minoritetsspråken. DO och Sverigefinska Riksförbundet anser att bestämmelsen i skolförordningen om att modersmålsundervisning i ett nationellt minoritetsspråk inte behöver anordnas om det saknas lämplig lärare bör tas bort. Huvudmän bör, enligt DO:s och förbundets mening, först och främst vara skyldiga att arbeta för att ordna med en modersmålslärare lokalt för reguljär undervisning, men om detta inte är möjligt bör huvudmännen vara skyldiga att anordna fjärrundervisning i modersmål till dess att en lärare hittats. *Sametinget* anser att det behövs en långsiktig plan av läromedelsproduktion som säkrar tillgång till läromedel. *Karlstads kommun* och *Malmö kommun* påtalar att kursplaner och kunskapskrav behöver anpassas till att en del elever i de obligatoriska skolformerna kommer att sakna grundläggande kunskaper i språket när de påbörjar modersmålsundervisningen.

Hörselskadades riksförbund, Specialpedagogiska skolmyndigheten och Sveriges dövas riksförbund anser att även rätten till modersmålsundervisning i svenskt teckenspråk bör stärkas.

Skälen för regeringens förslag

De obligatoriska skolformerna

I promemorian föreslås att kravet på att en vårdnadshavare ska ha det aktuella minoritetsspråket som modersmål och att eleven ska ha grundläggande kunskaper i språket inte längre ska vara en förutsättning för rätt till modersmålsundervisning i de nationella minoritetsspråken. Detta ska gälla för de obligatoriska skolformerna och för elever som hör till någon av de nationella minoriteterna.

Såsom påpekas i promemorian har modersmålsundervisning bredare syfte och funktion för elever som tillhör de nationella minoriteterna än för andra elever. För dem som tillhör de nationella minoriteterna syftar modersmålsundervisning inte enbart till att bevara och utveckla ett språk, utan också till att ge möjlighet att revitalisera ett språk som gått förlorat i föräldragenerationen eller ännu tidigare till följd av den svaga ställning som de nationella minoritetsspråken haft under lång tid.

Många barn och unga som hör till någon av dessa grupper har inte grundläggande kunskaper i sitt minoritetsspråk. Det kan bl.a. bero på att vårdnadshavarna inte har kunskaper i språket. Om vårdnadshavarna saknar kunskaper i språket och det inte finns någon annan i barnets närhet som talar språket är det mycket svårt för barnet att tillägna sig grundläggande kunskaper i sitt minoritetsspråk. För dessa barn handlar det alltså i första hand om att få möjlighet att återerövra språket. Att ta bort kravet på att elever som tillhör en nationell minoritet ska ha grundläggande kunskaper i språket och kravet på att en vårdnadshavare ska ha minoritetsspråket som modersmål är därför betydelsefullt för att ge fler elever som hör till de nationella minoriteterna tillgång till modersmålsundervisning i de obligatoriska skolformerna.

Ingen remissinstans har motsatt sig den föreslagna förändringen. Däremot framför ett antal remissinstanser synpunkter som rör kursplaner, tillgången på läromedel, tillgången på lärare i de nationella minoritetsspråken, den bestämmande i skolförordningen enligt vilken huvudmannen endast är skyldig att anordna modersmålsundervisning i ett språk om det finns en lämplig lärare (5 kap. 10 §) och fjärrundervisning. *Hörselskadades riskförbund m.fl.* har även tagit upp frågor om modersmålsundervisning i svenskt teckenspråk. Dessa frågor har dock ett svagt samband med de förslag som lämnas i den remitterade promemorian och behandlas därför inte i denna lagrådsremiss.

Som bl.a. *Karlstads kommun* påpekar innebär ett borttagande av kravet på att eleven ska ha grundläggande kunskaper i språket att kursplaner behöver anpassas till att en del elever kommer att vara nybörjare. Regeringen planerar att ge Skolverket i uppdrag att ta fram förslag till kursplaner på nybörjarnivå för de nationella minoritetsspråken inom ramen för ämnet modersmål (se prop. 2013/14:1 utg.omr. 16 s. 67). Vad gäller tillgången på läromedel konstaterar regeringen att Sameskolstyrelsen enligt sin instruktion ska främja utveckling och produktion

av läromedel för samisk undervisning och att en nordisk arbetsgrupp har tillsatts för att undersöka hur man kan öka samarbetet kring läromedel på samiska. Vidare har Skolverket fått i uppdrag att stödja utveckling och produktion av läromedel i och på de nationella minoritetsspråken (U2013/6705/S).

Regeringen är medveten om att det råder brist på lärare i de nationella minoritetsspråken och har vidtagit flera åtgärder för att öka tillgången på sådana lärare. Som exempel kan nämnas att Skolverket har i uppdrag att genomföra insatser för att förstärka tillgången på lärare i nationella minoritetsspråk (A2013/2958/DISK) och att Stockholms universitet, Södertörns högskola och Umeå universitet har fått ett nationellt ansvar och särskilda medel för att bygga upp och utveckla ämneslärarutbildning i finska, meänkieli, romani chib och samiska (se prop. 2012/13:1 utg.omr. 16 s. 91). Lunds universitet har också ett särskilt åtagande vad gäller jiddisch. Regeringen avser att noga följa hur tillgången på lärare utvecklas.

När det gäller bestämmelsen i skolförordningen om skyldighet att anordna modersmålsundervisning endast om det finns en lämplig lärare vill regeringen understryka att det är av central betydelse att den modersmålsundervisning som erbjuds är av god kvalitet. Det är därför rimligt att huvudmannen endast är skyldig att anordna undervisning om det finns en lämplig lärare. Såväl denna bestämmelse som motsvarande bestämmelse i gymnasieförordningen bör därför fortsätta gälla tills vidare. I betänkandet Utbildning för elever i samhällsvård och fjärr- och distansundervisning (SOU 2012:76) föreslås att fjärrundervisning ska tillåtas i modersmål, inklusive minoritetsspråk. Ärendet bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Sammanfattningsvis bedömer regeringen, när det gäller de obligatoriska skolformerna, att det inte finns något som hindrar en stärkt rätt till modersmålsundervisning i de nationella minoritetsspråken på det sätt som föreslås i promemorian. Regeringen föreslår därför att kraven på att vårdnadshavaren ska ha språket som modersmål och att eleven ska ha grundläggande kunskaper i språket tas bort, när det gäller elever som tillhör en nationell minoritet och som går i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan eller sameskolan.

Gymnasieskolan och gymnasiesärskolan

Vad gäller gymnasieskolan och gymnasiesärskolan föreslås i promemorian att kravet på att en av vårdnadshavarna ska ha språket som sitt modersmål inte längre ska gälla som förutsättning för rätt till modersmålsundervisning för elever som hör till de nationella minoriteterna.

Att behålla kravet på att en vårdnadshavare ska ha språket som modersmål i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan skulle innebära att en elev som har studerat ett minoritetsspråk i någon av de obligatoriska skolformerna och vars vårdnadshavare inte har språket som modersmål, utestängs från fortsatta språkstudier. Regeringen föreslår därför att kravet tas bort inte bara i de obligatoriska skolformerna, utan även i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan, när det gäller elever som hör till de nationella minoriteterna.

Sameskolstyrelsen, Svenska Tornedalingars Riksförbund, Sverige-finländarnas delegation m.fl. förespråkar att man även ska ta bort kravet på att eleven ska ha goda kunskaper i språket för att han eller hon ska ha rätt till modersmålsundervisning i gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan. *Skolverket* anser att regeringen, som ett alternativ, bör överväga att ersätta kravet på goda kunskaper i språket med ett krav på att eleven ska ha grundläggande kunskaper i detsamma.

Som skäl för att avskaffa kravet på goda kunskaper hänvisar Sverige-finländarnas delegation till att kravet inte torde vara förenligt med minoritetskonventionernas eller barnkonventionens bestämmelser. *Skolverket* anser att kravet på goda kunskaper kan anses för hårt mot bakgrund av att de föreslagna ändringarna vad gäller de obligatoriska skolformerna innebär att en elev har rätt att läsa språket som ett nybörjarspråk i grundskolan. *Sameskolstyrelsen* hänvisar till risken för att grundskolor misslyckas med att ge modersmålsundervisning i minoritetsspråk, medan Svenska Tornedalingars Riksförbund påpekar att det alltid kommer att finnas elever som valt att inte läsa meänkieli i grundskolan.

Regeringen konstaterar att de föreslagna åtgärderna innebär en utvidgad skyldighet för huvudmännen att anordna modersmålsundervisning i de nationella minoritetsspråken. Elever som tillhör de nationella minoriteterna får goda möjligheter att läsa sitt minoritetsspråk under sin tid i grundskolan, grundskolan, specialskolan eller sameskolan. Kravet på att elever i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha goda kunskaper i språket för att ha rätt till modersmålsundervisning är inte så högt ställt att det inte kan nås av en elev som är nybörjare när han eller hon börjar läsa sitt nationella minoritetsspråk i någon av de obligatoriska skolformerna, även om han eller hon inte läser språket under hela sin tid i den aktuella skolformen. Regeringen anser därför att kravet på att eleven ska ha goda kunskaper i språket inte behöver ändras eller tas bort.

Målgruppen – vem tillhör en nationell minoritet?

Några remissinstanser, däribland *Kammarrätten i Jönköping* och *Skolverket*, har synpunkter som rör den personkrets som omfattas av förslagen. Som framgått i föregående avsnitt är syftet med regeringens förslag att stärka rätten till modersmålsundervisning för elever som hör till de nationella minoriteterna. Lagtexten bör därför utformas på ett sådant sätt att det klart framgår att de föreslagna undantagen från de krav som annars gäller för rätt till modersmålsundervisning omfattar elever som tillhör en nationell minoritet.

Några allmänt erkända, entydiga avgränsningar av vilka som tillhör nationella minoriteter finns inte. För att närmare ange vem som omfattas av den föreslagna regleringen om nationella minoritetsspråk är det, som *Skolverket* påpekar, lämpligt att ta som utgångspunkt vad som gäller enligt Europarådets ramkonvention. Detta innebär att varje enskild individ själv avgör om han eller hon anser sig tillhöra en nationell minoritet och om han eller hon vill göra anspråk på det skydd och stöd som samhället erbjuder minoriteten. Tillhörigheten baseras således på individuell självidentifikation och etnisk förankring i gruppen. Något tvång för individen att ingå i en minoritet finns inte. Den som anser sig

tillhöra en nationell minoritet bör därför enligt regeringens bedömning erbjudas modersmålsundervisning i minoritetsspråket i den omfattning som följer av förslagen. Ett liknande resonemang fördes i förarbetena till språklagen, se propositionen Språk för alla – förslag till språklag (prop. 2008/09:153 s. 42).

8 Betygssättning i ämnen som inte har avslutats

8.1 Nuvarande bestämmelser har gett upphov till tolkningsproblem

För grundskolan, specialskolan och sameskolan finns bestämmelser i skollagen (2010:800) enligt vilka det i slutet av vissa terminer ska sättas betyg i ämnen som inte har avslutats. En motsvarande bestämmelse finns även för grundsärskolan, med den skillnaden att betyg bara ska sättas om en elev eller elevens vårdnadshavare begär det. För grundskolans del föreskrivs att betyg ska sättas i slutet av varje termin från och med årskurs 6 till och med höstterminen i årskurs 9 i alla ämnen som inte har avslutats, utom språkval (10 kap. 16 § 1). Vidare anges att betyg i språkval ska sättas i slutet av varje termin från och med årskurs 7 till och med höstterminen i årskurs 9, om ämnet inte har avslutats (10 kap. 16 § 2). I princip motsvarande bestämmelser finns för övriga obligatoriska skolformer (11 kap. 19 §, 12 kap. 16 § och 13 kap. 17 §).

Statens skolverk och Statens skolinspektion har uppmärksammat att utformningen av de bestämmelser om betygssättning som gäller för grundskolan orsakar tolkningsproblem och skapar svårigheter i betygssättningen på skolorna. Problemet består i att uttrycken ”ska sättas i slutet av varje termin” och ”alla ämnen” tolkas som att betyg ska sättas i ett ämne även om eleven inte har undervisats i ämnet. I en skrivelse till Utbildningsdepartementet har Skolverket därför framhållit behovet av ett förtydligande i skollagen (U2012/1323/S).

8.2 Bestämmelserna om betygssättning ska förtydligas

Regeringens förslag: Det ska förtydligas i skollagen att en förutsättning för att betyg ska sättas i ett ämne som inte har avslutats är att eleven har fått undervisning i ämnet under terminen.

Förslaget i promemorian den 23 oktober 2013 överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna, bl.a. *Statens skolverk*, *Specialpedagogiska skolmyndigheten*, *Ljungby*, *Malmö* och

Älmhults kommuner, Sveriges Kommuner och Landsting och Lärarförbundet, tillstyrker eller har inget att invända mot förslaget. Friskolornas riksförbund framhåller att tydliga regler underlättar för huvudmännen, medan Nacka kommun och Lärarnas Riksförbund beskriver förtydligandena som viktiga respektive välkomna. Statens skolinspektion anser att bestämmelserna är tillräckligt tydliga i nuvarande utformning, men motsätter sig inte förslagen.

Skälen för regeringens förslag: I promemorian föreslås att skollagens bestämmelser om betygssättning i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan ska förtydligas, så att det framgår att betyg i ämnen som inte har avslutats ska sättas i slutet av terminen under förutsättning att eleven fått undervisning i ämnet.

Ingen remissinstans motsätter sig förslaget. Skolinspektionen anser dock att bestämmelserna är tillräckligt tydliga i nuvarande utformning. Med hänsyn till att det visat sig att bestämmelserna om när betyg ska sättas i ett ämne som inte har avslutats har gett upphov till tolknings-svårigheter vid flera grundskolor anser regeringen att det är befogat att göra ett förtydligande av vad som gäller på området. Regeringen föreslår därför att det, i bestämmelserna om när betygssättning ska ske i grundskolan, särskilt ska anges att betyg i ett ämne som inte har avslutats ska sättas i slutet av en termin om eleven har fått undervisning i ämnet under den aktuella terminen. Motsvarande förtydliganden föreslås i de bestämmelser i skollagen som rör tidpunkten för betygssättning i grundsärskolan, specialskolan och sameskolan.

9 Justeringar av vissa bestämmelser om interkommunal ersättning

9.1 Nuvarande bestämmelser om interkommunal ersättning

Interkommunal ersättning vid mottagande i grundskolan

Föreskrifter om interkommunal ersättning vid mottagande i grundskolan finns samlade i 10 kap. 34 § skollagen (2010:800). I paragrafens första stycke anges att en kommun som i sin grundskola har en elev från en annan kommun ska ersättas för sina kostnader för elevens utbildning av elevens hemkommun, om elevens skolgång i kommunen grundar sig på 24, 25 eller 26 §.

I 24 § tredje stycket anges att hemkommunen, om det finns särskilda skäl, får komma överens med en annan kommun om att denna i sin grundskola ska ta emot elever vars grundskoleutbildning hemkommunen ansvarar för. Hänvisningen i 10 kap. 34 § första stycket till 24 § innebär således att det i skollagen föreskrivs att elevens hemkommun ska ersätta den mottagande kommunens kostnader när hemkommunen kommer överens med en annan kommun om att denna ska ta emot en elev i sin grundskola. I 1985 års skollag (1985:1100) fanns inga bestämmelser om

hur ersättningen skulle bestämmas i dessa fall. Det var således upp till kommunerna att komma överens om vilken ersättning som skulle lämnas. Den förändring som hänvisningen till 24 § innebär kommenteras inte på något ställe i förarbetena till skollagen (jfr prop. 2009/10:165 och bet. 2009/10:UbU21).

I 10 kap. 28 § första stycket skollagen anges att en elev som har tagits emot i en kommuns grundskola ett visst läsår har rätt att gå kvar hela läsåret, även om de förhållanden som låg till grund för mottagandet ändrats under läsåret. I paragrafens andra stycke anges att om det för eleven återstår endast en årskurs, har eleven också rätt att gå kvar sista årskursen. Paragrafen motsvarar 4 kap. 9 § första stycket i 1985 års skollag.

1985 års skollag innehöll inga bestämmelser om interkommunal ersättning för en elev som utnyttjade sin rätt att gå kvar hela läsåret. Däremot angavs att den mottagande kommunen hade rätt till ersättning för sina kostnader för elevens utbildning från elevens hemkommun, när eleven utnyttjade sin rätt att gå kvar sista årskursen. I förarbetena till den skollag som trädde i kraft den 1 augusti 2010 uttalas att föreskrifter om interkommunal ersättning i den situation som avses i 10 kap. 28 § andra stycket, dvs. när en elev utnyttjar sin rätt att gå kvar sista årskursen, finns i 34 § första stycket (se prop. 2009/10:165 s. 738). Där finns dock inte någon hänvisning till 28 § andra stycket och det finns heller inte några andra bestämmelser i skollagen som reglerar hur ersättning ska bestämmas i dessa fall.

Detta innebär att hänvisningen i 10 kap. 34 § första stycket till 24 § är felaktig. En hänvisning skulle i stället ha gjorts till 28 § andra stycket.

Interkommunal ersättning vid mottagande i grundsärskolan

Bestämmelser om interkommunal ersättning vid mottagande i grundsärskolan finns i 11 kap. 33 § skollagen. I paragrafens första stycke anges att en kommun som i sin grundsärskola har en elev från en annan kommun ska ersättas för sina kostnader för elevens utbildning av elevens hemkommun, om elevens skolgång i kommunen grundar sig på 24 § andra stycket 2 eller 25 §. Föreskrifterna i 11 kap. 24 § motsvarar föreskrifterna i 10 kap. 24 § med den skillnaden att det för grundskolan krävs särskilda skäl för att hemkommunen ska få komma överens med en annan kommun om att ta emot en elev.

I 11 kap. 27 § andra stycket finns en bestämmelse som motsvarar bestämmelsen i 10 kap. 28 § andra stycket, dvs. en bestämmelse som ger en elev som tagits emot i en kommuns grundsärskola rätt att gå kvar sista årskursen när de förhållanden som låg till grund för mottagandet ändras under det läsår då eleven går den näst sista årskursen. Någon bestämmelse som anger hur den interkommunala ersättningen ska bestämmas i de fall som anges i 11 kap. 27 § andra stycket finns inte. Regleringen av den interkommunala ersättningen vid mottagande i grundsärskolan motsvarar därmed i dessa fall den reglering som gäller för grundskolan.

Av förarbetena framgår att avsikten varit att anpassa reglerna om mottagande i en annan kommuns grundsärskola och interkommunal ersättning vid sådant mottagande till vad som gäller på grundskolans

område (jfr prop. 2009/10:165 s. 757). Det står därför klart att hänvisningen i 11 kap. 33 § till 24 § andra stycket 2 är felaktig, och att en hänvisning i stället skulle ha gjorts till 27 § andra stycket.

9.2 Hänvisningarna i bestämmelserna om interkommunal ersättning ska justeras

Regeringens förslag: Vissa paragrafhänvisningar i skollagens bestämmelser om interkommunal ersättning vid mottagande i grundskolan ska ändras så att de motsvarar vad som gällde enligt 1985 års skollag. Motsvarande paragrafhänvisningar för grundsärskolan ska ändras på liknande sätt.

Förslagen i promemorian den 23 oktober 2013 överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna tillstyrker eller har inte något att invända mot förslagen. *Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)* och *Sollentuna kommun* förordar att det i 10 kap. 34 § första stycket och 11 kap. 33 § första stycket skollagen inte bara förs in hänvisningar till 10 kap. 28 § andra stycket respektive 11 kap. 27 § andra stycket samma lag, utan till de sist nämnda paragraferna i deras helhet.

Malmö kommun påpekar att det är oroväckande att det i promemorian anges att nuvarande hänvisningar sannolikt är felaktiga och att lagändringar måste föregås av noggrann textkontroll.

Skälen för regeringens förslag: I promemorian föreslås att hänvisningarna i 10 kap. 34 § första stycket och 11 kap. 33 § första stycket skollagen korrigeras. Hänvisningen till 10 kap. 24 § bör enligt promemorian ersättas av en hänvisning till 10 kap. 28 §, medan hänvisningen till 11 kap. 24 § andra stycket 2 bör ersättas av en hänvisning till 11 kap. 27 § andra stycket.

Förslagen i promemorian syftar enbart till att korrigera felaktiga hänvisningar i skollagen. Ingen remissinstans motsätter sig förslagen. *SKL* och *Sollentuna kommun* föreslår dock att hänvisningarna ska utformas på sådant sätt att de dessutom innebär att den nya hemkommunen ska ersätta den gamla hemkommunen för dess kostnader när en elev byter hemkommun mitt under ett läsår, men går kvar i den gamla hemkommunens grund- eller grundsärskola. Frågan om ersättning i dessa fall behandlas inte i promemorian och det är inte säkert att den föreslagna förändringen enbart skulle ha positiva konsekvenser. Regeringen gör därför bedömningen att en sådan förändring inte bör göras.

Den genomgång av bestämmelser och förarbeten som redovisas i avsnitt 9.1 visar att paragrafhänvisningarna i 10 kap. 34 § första stycket och 11 kap. 33 § första stycket skollagen är felaktiga. Regeringen föreslår därför att förslagen i promemorian genomförs.

Förslagen innebär att den interkommunala ersättningen får regleras i avtal när en kommun tar emot en elev i sin grund- eller grundsärskola enligt en sådan överenskommelse med en annan kommun som avses i 10 kap. 24 § eller 11 kap. 24 §. Detta motsvarar, när det gäller grundskolan, vad som gällde innan skollagen började tillämpas.

Förslagen innebär vidare att den mottagande kommunen har rätt till ersättning för sina kostnader för elevens utbildning när en elev för vilken det endast återstår en årskurs utnyttjar sin rätt att gå kvar sista årskursen i kommunens grund- eller grundsärskola trots att de förhållanden som låg till grund för mottagandet ändrats under föregående läsår. Detta motsvarar vad som gällde för grundskolan enligt 4 kap. 9 § i 1985 års skollag.

10 Utbildning vid Dammsdalskolan

10.1 Problemställning och nuvarande reglering

Dammsdalskolan är en grund- och gymnasiesärskola som drivs av Landstinget i Södermanlands län. Skolan har funnits sedan 1968 och bedriver sedan 1994 undervisning med inriktning mot elever med autism eller autismliknande tillstånd. Många av skolans elever har flera diagnoser varav kombinationen autism och Attention Deficit/Hyperactivity Disorder (ADHD) är den vanligaste. Dessa funktionsnedsättningar leder till svårigheter i skolsituationen och flera elever som kommer till Dammsdalskolan har inte haft en fungerande skolgång på många år. Elevernas behov är mycket varierande och Dammsdalskolan har stora möjligheter att vara flexibel i sitt upplägg av utbildningen. Varje elev har en studieplan som utformas efter elevens förutsättningar. Efterfrågan på platser vid Dammsdalskolan är stor och gäller framför allt ungdomar med funktionsnedsättning inom autismspektrumtillstånd tillsammans med andra funktionsnedsättningar som ADHD och Tourettes syndrom.

Huvudmannaskapet för skolformen sarskolan var ursprungligen en uppgift för landstingen, men överfördes under 1990-talet från landstingen till kommunerna. Genom en övergångsbestämmelse kunde dock landstinget behålla huvudmannaskapet för Dammsdalskolan i Vingåkers kommun.

Bestämmelser om vem som ska eller får vara huvudman för en viss skolförning finns i skollagen (2010:800). Ett landsting får vara huvudman för gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning och särskild utbildning för vuxna i den utsträckning som anges i skollagen (2 kap. 3 § första stycket). När det gäller gymnasieskolan får ett landsting anordna utbildningar på sådana nationella program som avser naturbruk och omvårdnad. Efter överenskommelse med en kommun får landstinget anordna utbildningar även på andra nationella program. Beträffande introduktionsprogram får ett landsting som anordnar ett yrkesprogram även anordna programinriktat individuellt val som är inriktat mot det programmet. Landstinget får dessutom, efter överenskommelse med en kommun, anordna yrkesintroduktion och individuellt alternativ (15 kap. 31 § och 17 kap. 17 och 18 §§). När det gäller gymnasiesärskolan får ett landsting efter överenskommelse med en kommun anordna utbildning på nationella och individuella program (18 kap. 29 §). Det finns däremot

inte någon bestämmelse i skollagen som ger ett landsting möjlighet att bedriva grundskola eller grundsärskola.

För att göra det möjligt för Dammsdalskolan att fortsätta sin verksamhet med landstinget som huvudman finns ett undantag från skollagens bestämmelser om huvudmannaskap i 24 § lagen (2010:801) om införande av skollagen (införandelagen). Enligt denna bestämmelse får ett landsting vara huvudman för grundsärskola och gymnasiesärskola vid Dammsdalskolan i Vingåkers kommun.

Den nya skollagen innebär en förändring av grundsärskolans målgrupp. Grundsärskolan finns, liksom enligt 1985 års skollag, för elever med utvecklingsstörning. I 1985 års skollag jämställdes dock personer med autism eller autismliknande tillstånd med personer med utvecklingsstörning. Av den nya skollagen följer däremot att personer med autism eller autismliknande tillstånd tillhör grundsärskolans målgrupp endast om de också har en utvecklingsstörning eller en betydande och bestående begåvningsmässig funktionsnedsättning på grund av hjärnskada föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom (29 kap. 8 §, se även prop. 2009/10:165 s. 387). Landstinget i Södermanlands län har med anledning av de ändrade bestämmelserna kommit in med en begäran till regeringen om att få bedriva utbildning på grundskolenivå för elever med autism eller autismliknande tillstånd som hör till grundskolans målgrupp.

10.2 Grundskoleutbildning vid Dammsdalskolan

Regeringens förslag: Ett landsting ska få vara huvudman för grundskola vid Dammsdalskolan i Vingåkers kommun för elever med autism och autismliknande tillstånd.

Det ska förtydligas att samma bestämmelser ska tillämpas för ett landsting som bedriver utbildning med stöd av lagen om införande av skollagen som för annan offentlig huvudman som bedriver utbildning i motsvarande skolform.

Förslagen i promemorian den 9 juli 2012 överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Majoriteten av de remissinstanser som avgett yttrande tillstyrker eller har inte något att invända mot förslaget. Till dessa remissinstanser hör bl.a. *Myndigheten för handikappolitisk samordning (Handisam)*, *Barnombudsmannen*, *Statens skolverk*, *Statens skolinspektion*, *Specialpedagogiska skolmyndigheten*, *Bengtstors*, *Eskilstuna*, *Sorsele*, *Stockholms* och *Vingåkers kommuner*, *Sörmlands läns landsting*, *Autism- och Aspergerförbundet*, *Friskolornas riksförbund* och *Lärarnas Riksförbund*.

Sorsele kommun bedömer att förslaget är en logisk konsekvens av att målgruppen för grundsärskolan och gymnasiesärskolan ändrats och att Dammsdalskolan har fortsatt god beredskap att ta emot elever med autismliknande tillstånd. *Malmö kommun* framhåller att en särlösning i detta fall kan vara motiverad även om det i första hand är hemkommunens ansvar att anordna undervisning för elever boende i kommunen. Det är dock viktigt att de brister som finns i verksamheten

åtgärdas innan Dammsdalskolan får tillstånd att bedriva grundskoleutbildning. *Skolverket* tillstyrker förslaget men framhåller att det saknas reglering av ersättning till ett landsting för utbildning inom grundskolan. *Skolinspektionen* ser anledning att i detta fall göra ett undantag från skollagen, men anser att detta undantag bör göras i skollagen och inte, som enligt förslaget, genom en ändring av införandelagen. Detta med anledning av att undantaget annars riskerar att missas på grund av sin placering.

Skälen för regeringens förslag: När undantaget för Dammsdalskolan infördes 1992 bedömde regeringen att Dammsdalskolan fyllde en väsentlig funktion i utbildningsväsendet (se propositionen Om ändrat huvudmannaskap för särskolan och särsvux m.m., prop. 1991/92:94). Regeringen bedömde vidare att det var viktigt med en stabil huvudman för en verksamhet med påtagligt riksintresse och att skolans inriktning var så specialiserad att det inte var lämpligt att varje kommun anordnade sådan verksamhet.

Syftet med promemorians förslag är att elever med funktionsnedsättning inom autismspektrumtillstånd ska kunna få utbildning vid Dammsdalskolan om de är i behov av den särskilda kompetens som finns vid skolan. Den nya skollagens regler för mottagande i grundsärskolan bör inte hindra de elever som ska läsa enligt grundskolans läroplan från att ta del av utbildningen vid Dammsdalskolan. Det är vanligt att elever som går på Dammsdalskolan har flera olika funktionsnedsättningar och hemkommunen har ofta haft svårigheter att utforma och anpassa undervisningen efter elevens behov. I likhet med vad *Sorsele kommun* anför anser regeringen att förslaget är en naturlig följd av att målgruppen för grundsärskolan och gymnasiesärskolan ändrats och att Dammsdalskolan har fortsatt god beredskap att ta emot elever med autismliknande tillstånd. Även om regeringen vill framhålla hemkommunens ansvar för att alla elever får en god utbildning görs bedömningen att dessa elever kan gynnas av den särskilda erfarenhet och kompetens som finns vid Dammsdalskolan.

Liksom *Malmö kommun* anser regeringen att det är angeläget att brister som kommer fram vid tillsyn åtgärdas. Regeringen konstaterar att *Skolinspektionen* vid uppföljning av sin tillsyn av Dammsdalskolan bedömt de påtalade bristerna som avhjälpna.

Av 24 och 26 §§ införandelagen framgår att ett landsting som bedriver utbildning vid Dammsdalskolan ska tillämpa de bestämmelser i den nya skollagen som gäller för en offentlig huvudman för utbildning i den aktuella skolformen. Det har ansetts följa av dessa bestämmelser att t.ex. bestämmelserna om interkommunal ersättning i 10 kap. 34 § skollagen ska tillämpas på landstinget i fråga om ersättning från elevernas hemkommuner. Det kan därför ifrågasättas om det finns behov av att, som *Skolverket* föreslår, införa en särskild reglering av ersättning till ett landsting för utbildning inom grundskola. Regeringen anser dock att den aktuella bestämmelsen i lagen om införande av skollagen bör förtydligas så att det klart framgår att regelverket för andra offentliga huvudmän även ska tillämpas på landstinget. Exempelvis har landstinget rätt till ersättning från elevernas hemkommuner för den utbildning som ges vid Dammsdalskolan enligt bestämmelser om interkommunal ersättning i

grundskolan och grundsärskolan (10 kap. 34 § och 11 kap. 33 § skollagen).

Skolinspektionen har förslagit att berörda bestämmelser flyttas till skollagen. Regleringen är inte generell utan berör endast en specifik verksamhet för vissa elever vid en skola. Regeringen anser därför att inga ändringar bör göras utöver de som är nödvändiga för att utbildningen för den aktuella elevgruppen vid Dammsdalskolan ska kunna fortsätta med landstinget som huvudman.

Regeringen föreslår därför att införelagen ändras så att ett landsting får vara huvudman även för grundskola vid Dammsdalskolan i Vingåkers kommun för den aktuella elevgruppen.

10.3 Gymnasie- och gymnasiesärskoleutbildning vid Dammsdalskolan

Regeringens förslag: Den dubbelreglering i förhållande till skollagen som bestämmelserna om Dammsdalskolan i lagen om införande av skollagen innebär när det gäller skolformen gymnasiesärskola ska tas bort.

Regeringens bedömning: En ny särskild bestämmelse om att ett landsting får vara huvudman för utbildning i gymnasieskolan vid Dammsdalskolan för elever med autism eller autismliknande tillstånd bör inte införas.

Bedömningen i promemorian den 9 juli 2012 överensstämmer med regeringens bedömning när det gäller gymnasieskolan. Promemorian innehåller inget förslag om att ta bort den dubbelreglering som finns i införelagen när det gäller skolformen gymnasiesärskola.

Remissinstanserna: Få remissinstanser tar särskilt upp frågan om gymnasieutbildning vid Dammsdalskolan. *Dals-Eds* och *Trollhättans kommuner* instämmer i regeringens bedömning. *Statens skolinspektion* föreslår att även skolformen gymnasieskola ska finnas med i uppräknningen av skolformer som får finnas vid Dammsdalskolan. Detta med anledning av att Skolinspektionen inte kan se vad som skulle motivera att Dammsdalskolan genom särskilt undantag får anordna gymnasiesärskola, men att detsamma inte gäller gymnasieskola. I båda fallen kan ett landsting vara huvudman för utbildningen genom överenskommelse med en kommun.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Ett landsting får anordna sådana nationella program i gymnasieskolan som avser naturbruk och omvårdnad. Efter överenskommelse med en kommun får ett landsting även anordna utbildning på andra nationella program (15 kap. 31 § skollagen). När det gäller introduktionsprogram får ett landsting som anordnar ett yrkesprogram även anordna programinriktat individuellt val som är inriktat mot det programmet. Landstinget får dessutom, efter överenskommelse med en kommun, anordna yrkesintroduktion och individuellt alternativ. Det finns således goda möjligheter enligt gällande bestämmelser i skollagen för Landstinget i

Södermanlands län att anordna utbildningar i gymnasieskolan efter överenskommelse med en kommun.

Skolinspektionen ställer sig frågande till varför landstinget ska få vara huvudman för gymnasiesärskola men inte gymnasieskola med stöd av bestämmelsen i införandelagen. Sedan huvudmannaskapet för särskolan överfördes till kommunerna har landstinget haft befogenhet att vara huvudman för särskola vid Dammsdalskolan. Begreppet särskolan innefattade enligt äldre lagstiftning både obligatorisk särskola och frivillig särskola. De två sistnämnda begreppen motsvaras av grundsärskolan respektive gymnasiesärskolan i den gällande skollagen. Regeringens avsikt är att möjliggöra för landstinget att fortsätta ta emot elever med autism och autismliknande tillstånd vid Dammsdalskolan trots att dessa elever inte längre tillhör målgruppen för grund- och gymnasiesärskolan om de inte också har en utvecklingsstörning. Eftersom det redan i dag finns möjlighet för ett landsting att vara huvudman för gymnasieskola finns inte samma behov av undantag när det gäller gymnasieskola som när det gäller grundskola.

Som Skolinspektionen framhåller får ett landsting efter överenskommelse med en kommun vara huvudman för gymnasiesärskola på samma sätt som för gymnasieskola (15 kap. 31 § och 18 kap. 29 §). Behovet av en särskild bestämmelse i införandelagen kan därför ifrågasättas även när det gäller gymnasiesärskola. När de ursprungliga övergångsbestämmelserna om Dammsdalskolan infördes 1992 fanns ingen möjlighet för landstinget att vara huvudman för gymnasiesärskola. Bestämmelser i lag om att ett landsting efter överenskommelse med en kommun får vara huvudman för gymnasieskola och gymnasiesärskola infördes 1996. När nu en ändring av införandelagen föreslås, bedömer regeringen att bestämmelsen om att ett landsting får anordna gymnasiesärskola vid Dammsdalskolan kan tas bort. Efter denna ändring kan landstinget fortsätta att vara huvudman för gymnasiesärskola vid Dammsdalskolan efter överenskommelse med en kommun enligt 18 kap. 29 § skollagen.

11 Ikraftträdande

<p>Regeringens förslag: Lagändringarna om modersmålsundervisning för elever som tillhör de nationella minoriteterna ska träda i kraft den 1 juli 2015. Övriga lagändringar ska träda i kraft den 1 juli 2014.</p>
--

Förslagen i promemorian den 9 juli 2012 överensstämmer inte med regeringens förslag. I promemorian föreslås att ändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2013.

Förslagen i promemorian den 23 oktober 2013 överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Endast ett fåtal remissinstanser har lämnat synpunkter på tidpunkterna för ikraftträdande. *Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)* anser att lagförslaget om kommunernas resursfördelning

bör träda i kraft tidigast den 1 januari 2015. Enligt SKL är det sannolikt att en rad kommuner kommer att uppleva press att förändra sina resursfördelningsmodeller. Att se över och förändra resursfördelningen är något som kommuner normalt gör i god tid inför ett nytt budgetår och inte under ett pågående budgetår. SKL vill också påminna om att reglerna för bidragen till fristående verksamheter innebär att kommunerna ska fatta beslut om bidragets storlek inför varje budgetår.

Specialpedagogiska skolmyndigheten anser att det inte framgår varför lagförslagen om modersmålsundervisning för elever som tillhör de nationella minoriteterna kräver tolv månaders särskild förberedelse och föreslår att lagändringarna ska träda i kraft senast den 1 januari 2015.

Vallentuna kommun anser att samtliga lagförslag i promemorian den 23 oktober 2013 bör träda i kraft den 1 juli 2015. Kommunen framhåller att budget för verksamhet som pågår den 1 juli 2014 redan är fastställd och att verksamheten är organiserad därefter. Ändringar i skollagen som medför förändring av resursfördelning både ekonomiskt och kompetensfördelningsmässigt kräver ändrad budget och ny budget måste antas inom kommunallagens tidsram.

Skälen för regeringens förslag: I promemoriorna föreslås att lagändringarna som avser modersmålsundervisning ska träda i kraft den 1 juli 2015 och att övriga lagförslag ska träda i kraft ett år tidigare. Det är angeläget att de nya reglerna träder i kraft så snart som möjligt. Detta gäller inte minst de nya reglerna som rör Dammsdalskolan, eftersom elever vid skolan inte alltid har fått sin rätt till utbildning tillgodosedd i hemkommunen.

Den föreslagna nya bestämmelsen om kommunernas resursfördelning utgör ett förtydligande av vad som redan följer av skollagen (2010:800) och av läroplanerna. Samma sak gäller bestämmelsen om stöd för elever med funktionsnedsättning. Regeringen delar därför inte *SKL:s* och *Vallentuna kommuns* uppfattning att ikraftträdandet bör skjutas upp med hänsyn till att kommunerna redan fattat beslut om 2014 års budget.

Lagförslagen avseende modersmålsundervisning för elever som tillhör de nationella minoriteterna kräver vissa förberedelser. Som *Statens skolverk* påpekat ger ett ikraftträdande den 1 juli 2015 huvudmännen möjlighet att se över bemanningen vad gäller modersmåls lärare utifrån de nya förutsättningarna. Därför föreslår regeringen att lagändringarna avseende modersmålsundervisning ska träda i kraft den 1 juli 2015 och att övriga lagändringar ska träda i kraft den 1 juli 2014.

12 Konsekvenser av förslagen

Ekonomiska konsekvenser

Konsekvenser av förslagen om resursfördelning, skolans kompensatoriska uppdrag för elever med funktionsnedsättning och betygssättning

I avsnitt 4 föreslås att det ska anges i skollagen (2010:800) att kommuner ska fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Vidare föreslås att det ska anges i lagen att även rektor och förskolechef har ansvar för att fördela resurserna efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Enligt förslaget i avsnitt 6 ska det anges i skollagen att elever som till följd av funktionsnedsättning har svårt att nå de olika kunskapskraven ska ges stöd i syfte att så långt som möjligt motverka konsekvenserna av funktionsnedsättningen.

Enligt *Läraryrket* kommer förslagen om resursfördelning och skolans kompensatoriska uppdrag för elever med funktionsnedsättning att få ekonomiska konsekvenser, om de ska få någon praktisk betydelse. Även *Mittuniversitetet* menar att förslaget om resursfördelning kommer att medföra kostnadsökningar. Enligt universitetet är sannolikheten stor att tidigare vaga skrivningar på resursfördelningsområdet tagits till intäkt för besparingar på området och att förslaget kommer leda till ökat behov av lärare i skolan. Regeringen påminner dock om att förslagen i avsnitt 4 och 6 utgör förtydliganden av vad som redan bedöms följa av skollagen och läroplanerna. De utgör således inte någon ambitionshöjning. Förslagen bedöms därmed inte ha några ekonomiska konsekvenser vare sig för staten eller för huvudmännen.

Även förslaget om betygssättning (avsnitt 8) innebär förtydliganden av skollagen. Det innebär således inte några utökade åligganden för huvudmännen och får därmed inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser av förslagen om lärare i fritidshem och förskollärare i förskolor med särskild pedagogisk inriktning

I avsnitt 5 föreslås att lärare och förskollärare som saknar legitimation och behörighet trots det ska få bedriva undervisningen i fritidshem och förskolor under förutsättning att verksamheten har särskild pedagogisk inriktning och drivs av en enskild. Förslagen bedöms underlätta för de aktuella huvudmännen att följa skollagen och de bedöms inte få några ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser av förslagen om modersmålsundervisning för elever som hör till de nationella minoriteterna

Förslagen i avsnitt 7 innebär att kravet på att en vårdnadshavare till en elev som hör till någon av de nationella minoriteterna har det aktuella språket som modersmål inte längre ska gälla som förutsättning för rätt till

modersmålsundervisning i ett minoritetsspråk i de obligatoriska skolformerna samt i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. När det gäller de obligatoriska skolformerna förslås att även kravet på att eleven ska ha grundläggande kunskaper i språket tas bort. För gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ligger dock kravet på att eleven ska ha goda kunskaper i språket kvar.

Förslagen innebär att fler elever har rätt till modersmålsundervisning, framför allt i de obligatoriska skolformerna. Antalet elever som deltar i undervisningen kommer sannolikt också att öka, vilket medför ökade kostnader för huvudmännen. Enligt promemorian den 23 oktober 2013 är kostnaderna i första hand knutna till antalet undervisningsgrupper, inte till antalet elever. *Sveriges Kommuner och Landsting* är tveksamt till att beräkningarna bygger på ett utökat antal undervisningsgrupper. Förbundet påpekar att många kommuner fastställer ett tilläggsbelopp för modersmåls elever, eftersom reglerna för bidrag till fristående skolor är utformade på detta sätt. Kostnadsökningen bör därför, enligt förbundet, snarare beräknas utifrån antalet tillkommande elever. Regeringen delar inte förbundets bedömning, utan anser att antalet undervisningsgrupper är en rimlig utgångspunkt för beräkningen av den totala kostnadsökningen. Det kan därmed antas att kostnadsökningen inte är proportionell i förhållande till det ökade antalet elever. Ett större antal elever bör möjliggöra större undervisningsgrupper än i dag.

Det saknas tillgång till flera av de uppgifter som behövs för att med precision bedöma storleken på de ökade kostnader som förslagen medför. Det finns exempelvis inte uppgifter om hur många elever som tillhör de nationella minoriteterna (sådan statistik förs inte i Sverige). Det samlas inte heller in uppgifter om vad undervisning i modersmålsämnet kostar. Därmed måste beräkningen av ökade kostnader göras utifrån en rad antaganden.

Det är känt att det 2012/13 fanns 11 208 elever i grundskolan som av huvudmännen bedömts vara behöriga för modersmålsundervisning i något av de nationella minoritetsspråken. Av dessa deltog 44 procent, dvs. drygt 4 900 elever, i modersmålsundervisning. Motsvarande uppgifter saknas för gymnasieskolan. När det gäller gymnasieskolan finns däremot uppgift om hur många elever som fått betyg i någon av kurserna i modersmål i minoritetsspråken. Av de elever som fick slutbetyg läsåret 2011/12 var det 79 elever som fick betyg i någon kurs i något av de nationella minoritetsspråken. Det kan därmed antas att det finns närmare 240 elever i gymnasieskolan som läser någon kurs i ett minoritetsspråk varje år. Då har hänsyn inte tagits till att antalet elever som påbörjar studier är större än antalet elever som tar ut slutbetyg efter tre år.

Borttagandet av kravet på grundläggande kunskaper i språket i de obligatoriska skolformerna får, som nämnts ovan, antas leda till en ökning av antalet elever som har rätt till modersmålsundervisning. Med hänsyn till att kraven på att språket ska vara ett dagligt umgängesspråk i hemmet och att minst fem elever ska önska undervisning i språket inte gäller för de nationella minoritetsspråken får dock en stor del av de elever som hör till de nationella minoriteterna redan antas vara berättigade till modersmålsundervisning. Därför framstår det som rimligt

att anta att antalet elever som har rätt till modersmålsundervisning kommer att öka med ca 60 procent i de obligatoriska skolformerna.

Av de elever som bedömts ha rätt till modersmålsundervisning i grundskolan 2012/13 deltog, som nämnts ovan, 44 procent i sådan undervisning. I promemorian den 23 oktober 2013 anges att det inte finns anledning att anta att deltagandegraden skulle bli högre när det gäller de elever som nu föreslås få rätt till modersmålsundervisning.

Mittuniversitetet anser att det måste finnas öppenhet för att deltagandegraden kan bli betydligt högre för dem som bereds tillfälle att återvinna ett språk som de inte har tillgång till hemma, än för de elever vars föräldrar talar språket hemma och där viss inläring sker i hemmet. Universitetet påpekar dock att inte heller motsatsen kan uteslutas, eftersom distansen till språket är relativt stor och intresset för att återerövra språket därför skulle kunna vara svagt. Regeringen anser inte att det finns några omständigheter som med någon egentlig styrka talar för att göra någon annan bedömning av deltagandegraden än vad som görs i promemorian. Det är därför rimligt att anta att andelen elever som väljer att delta i modersmålsundervisning kommer förbli 44 procent även efter de nya reglernas inträde.

Den beräkning av kostnader för förslagen om modersmålsundervisning för de obligatoriska skolformerna som görs i promemorian bygger härutöver på följande antaganden.

1. Antalet elever som hör till någon av de nationella minoriteterna och deltar i modersmålsundervisning antas öka från ca 4 900 till ca 7 900.
2. Det antas att det för närvarande finns i genomsnitt tre elever i varje undervisningsgrupp och att antalet undervisningsgrupper är ca 1 600.
3. Undervisningsgruppens genomsnittliga storlek antas öka med en elev. Utifrån det tillkommande antalet elever antas därmed antalet undervisningsgrupper öka med 330 stycken.
4. Omfattningen på modersmålsundervisning antas vara en timme per vecka. En timmes lektionstid beräknas kosta 690 kronor. Kostnaden per år motsvaras av kostnaden för 36 veckors undervisning. Kostnaden per undervisningsgrupp och år antas därmed uppgå till knappt 25 000 kronor.

Vallentuna kommun anser att kostnaden för en veckas lektionstid är för lågt beräknad och att kostnaden per år motsvaras av kostnaden för fler än 36 veckors undervisningstid. Kommunen påpekar också att nybörjar-elever inte kommer kunna ingå i redan existerande grupper och att antalet grupper därför kommer att öka i takt med eleverna. *Nacka kommun* anser att uppskattningen av kostnaderna är i underkant eftersom det med stor sannolikhet inte kommer vara möjligt att skapa grupper med tillräckligt underlag. Kommunen menar att undervisningen i den egna kommunen kommer bli dyrare än vad konsekvensutredningen visar eftersom intresset för minoritetsspråken är mycket begränsat i kommunen. Även *Malmö kommun* anser att beräkningen av kostnaderna i promemorian ger för litet tillskott när kommunerna kompenseras i enlighet med den kommunala finansieringsprincipen. Vad gäller dessa invändningar noterar regeringen att förslagen i promemorian inte förutsätter att alla nya elever placeras i redan befintliga grupper. De beräkningar som gjorts

utgår vidare från situationen över hela landet. Att kostnaderna i en viss kommun kan bli högre än beräknat och att de i en annan kommun kan bli lägre är ofrånkomligt. Regeringen bedömer också att de antaganden som görs i promemorian beträffande kostnaden för en veckas lektionstid, antalet undervisningsveckor per år och ökningen av undervisningsgruppernas genomsnittliga storlek är rimliga. Regeringen gör därför bedömningen att kostnaden för de obligatoriska skolformerna uppgår till drygt 8,2 miljoner kronor per år.

Förslaget som gäller gymnasieskolan och gymnasiesärskolan, dvs. att kravet på att en vårdnadshavare ska ha språket som modersmål tas bort, beräknas leda till en ökning av antalet elever som deltar i modersmålsundervisning med 30 procent. Detta betyder att ca 70 elever tillkommer. Gruppstorleken antas vara oförändrad eftersom det är en liten elevgrupp det rör sig om. Det kan därmed antas att ca 24 undervisningsgrupper tillkommer till en kostnad av knappt 600 000 kronor per år.

Utifrån dessa förutsättningar beräknas de tillkommande kostnaderna för modersmålsundervisning i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan samt de frivilliga skolformerna uppgå till 9 miljoner kronor per år. Eftersom kommunerna är huvudmän för grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan och dessutom är skyldiga att betala tilläggsbelopp för elever i fristående grund- och grundsärskolor som ska erbjudas modersmålsundervisning kommer den största delen av kostnadsökningen att falla på kommunerna. För denna kostnadsökning ska kommunerna kompenseras i enlighet med den kommunala finansieringsprincipen. För elever i sameskolan och specialskolan faller kostnaderna på staten, som är huvudman för dessa skolformer. Dessa kostnader beräknas till ca 6 000 kr.

Konsekvenserna av att vissa hänvisningar i bestämmelserna om interkommunal ersättning korrigeras

Förslagen i avsnitt 9 innebär att kommunerna ges utrymme att själva komma överens om vilken ersättning som ska lämnas för elever som, med stöd av en sådan överenskommelse som avses i 10 kap. 24 § tredje stycket eller 11 kap. 24 § andra stycket 2 skollagen, tas emot i en annan kommuns grundskola eller grundsärskola. Kravet på att elevens hemkommun ska ersätta den mottagande kommunen för kostnaderna för elevens utbildning bör tas bort i dessa fall. Ett sådant krav bör i stället gälla i fall där en elev utnyttjar sin rätt att gå kvar det sista året i grundskolan eller grundsärskolan i en annan kommun än hemkommunen trots att de förhållanden som låg till grund för mottagandet förändrats under föregående år. För grundskolans del motsvarar förslagen vad som gällde enligt 1985 års skollag. För grundsärskolans del innebär förslagen en anpassning till vad som ska gälla för grundskolan. Eftersom elevens utbildning kommer att bekostas av hemkommunen oavsett om eleven går i hemkommunens skola eller utnyttjar sin rätt att gå kvar i en annan kommuns skola bedöms förslagen inte ha några kostnadskonsekvenser.

Konsekvenser av förslaget om Dammsdalskolan

Regeringen bedömer att förslaget om Dammsdalskolan (avsnitt 10) inte medför några ekonomiska konsekvenser för huvudmän inom skolväsendet. En majoritet av remissinstanserna stöder, eller har inget att invända, mot denna bedömning. *Malmö* och *Trollhättans kommuner* har dock i sina remissvar framfört att förslaget kan leda till en kostnadsökning för hemkommunen. Med anledning av detta vill regeringen framhålla följande. Enligt lagförslaget får Dammsdalskolan bedriva grundskoleutbildning för elever med autism eller autismliknande tillstånd. Innan skollagen började tillämpas kunde elever med autism eller autismliknande tillstånd utan en utvecklingsstörning bli mottagna i grund- och gymnasiesärskolan. Regeringens förslag innebär därför ingen utvidgning av skolans målgrupp i relation till tidigare bestämmelser. Det framgår vidare av skollagen att hemkommunen ska se till att skolpliktiga barn som inte går i dess grundskola eller grundsärskola på något annat sätt får föreskriven utbildning (7 kap. 21 §). Av skollagen framgår också att en kommun som i sin grundskola har en elev från en annan kommun i vissa fall ska ersättas för sina kostnader för elevens utbildning av elevens hemkommun (10 kap. 34 §). I andra fall ska hemkommunen betala ersättning till den mottagande kommunen utifrån vad som överenskommit eller baserat på samma grunder som hemkommunen tillämpar vid fördelning av resurser till de egna grundskolorna. I samtliga fall har hemkommunen således redan i dag ett ekonomiskt ansvar för dessa elever. Med anledning av att målgruppen generellt sett är i behov av särskilt stöd kan det dessutom antas att hemkommunen har kostnader för särskilt stöd även om eleven går i hemkommunens skola.

Konsekvenser för den kommunala självstyrelsen

Principen om kommunalt självstyre gäller för all kommunal verksamhet.

Sollefteå och *Vallentuna kommuner* menar att förslagen om resursfördelning (avsnitt 4) innebär en inskränkning av den kommunala självstyrelsen. *SKL* påpekar att kommunernas befogenhet att själva bestämma över sina ekonomiska resurser och göra prioriteringar inom lagarnas ramar anses vara kärnan i den kommunala självstyrelsen. Enligt förbundet tillgodoses behovet av statlig styrning väl genom det befintliga regelverket. Förbundet menar därför att den föreslagna bestämmelsen om kommunernas resursfördelning strider mot proportionalitetsprincipen i regeringsformen.

Eftersom den föreslagna regleringen innebär att det explicit anges att resursfördelningen ska ske utifrån barnens och elevernas olika förutsättningar och behov kan den ses som en inskränkning i den kommunala självstyrelsen. Som nämnts i föregående avsnitt innebär förslagen om resursfördelning förtydliganden av vad som redan bedöms följa av skollagen och läroplanerna. Dessa förtydliganden görs i syfte att säkerställa en hög likvärdighet. Med hänsyn till att det framgår av de rapporter som redovisas i avsnitt 4.2 att det kan ifrågasättas om den differentiering av resurser efter barns och elevers olika behov som kommunerna gör i dag är tillräcklig är det dock motiverat att vidta en åtgärd inom detta område. Regeringen gör bedömningen att inskränk-

ningen i vart fall inte går utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål som har föranlett den.

I avsnitt 6 föreslås ett förtydligande av att elever som till följd av funktionsnedsättning har svårt att nå de olika kunskapskraven ska ges stöd i syfte att så långt som möjligt motverka konsekvenserna av funktionsnedsättningen. För eleverna har det allvarliga konsekvenser om sådant stöd uteblir. Enligt regeringens bedömning kan förslaget inte anses utgöra en oproportionell inskränkning av den kommunala självstyrelsen.

Förslagen om lärare och förskollärare i fritidshem respektive förskolor med särskild pedagogisk inriktning (avsnitt 5) rör inte kommunal verksamhet och har således inte några konsekvenser för den kommunala självstyrelsen. Inte heller förslagen om betygssättning (avsnitt 8) eller Dammsdalskolan (avsnitt 10) har några sådana konsekvenser.

Förslagen i avsnitt 7 om modersmålsundervisning i de nationella minoritetsspråken innebär att kommunernas skyldighet att erbjuda elever sådan undervisning utvidgas. Som framgår av föregående avsnitt kan utvidgningen antas omfatta ett begränsat antal elever. Med hänsyn till intresset av att ge fler barn som hör till de nationella minoriteterna tillgång till modersmålsundervisning och därmed stärka dessa elevers rätt till sådan undervisning får utvidgningen av kommunernas skyldigheter anses vara proportionell i förhållandet till syftet med densamma.

Som nämnts i föregående avsnitt innebär förslagen i avsnitt 9 att kommunerna i vissa fall ges utrymme att själva komma överens om vilken ersättning som ska lämnas för elever som tas emot i en annan kommuns skola. Det krav som i dag gäller på att elevens hemkommun i dessa fall ska ersätta den mottagande kommunen för kostnaderna för elevens utbildning bör i stället gälla när en elev utnyttjar sin rätt att gå kvar det sista året i grundskolan eller grundsärskolan i en annan kommun än hemkommunen, trots att de förhållanden som låg till grund för mottagandet förändrats under föregående år. I det sist nämnda fallet inskränks den kommunala självstyrelsen. För grundskolans del motsvarar förslagen vad som gällde enligt 1985 års skollag. Vad gäller grundsärskolan innebär förslagen att samma regler för interkommunal ersättning gäller vid mottagande i grundsärskolan som i grundskolan. Förändringarna motiveras av att paragrafhänvisningarna i skollagens bestämmelser om interkommunal ersättning är felaktiga. Vad gäller grundskolan var ingen ändring avsedd och vad gäller grundsärskolan var avsikten att samma regler om interkommunal ersättning skulle gälla som vid mottagande i grundskolan. Mot denna bakgrund får den inskränkning i den kommunala självstyrelsen som förslagen innebär anses vara proportionell i förhållande till syftet med densamma.

Särskilda konsekvenser för enskilda huvudmän

De enskilda huvudmän som berörs av förslagen är de företag, föreningar och andra juridiska personer samt fysiska personer som är huvudmän för förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola eller fritidshem. Läsåret 2012/13 var antalet skolenheter vid vilka en enskild huvudman drev utbildning i förskoleklassen 555 stycken. Antalet skolenheter vid vilka en enskild huvudman drev

utbildning i grundskolan, grundsärskolan, gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan var 782, 37, 482 respektive 38 stycken. År 2012 fanns det 2 724 fristående förskoleenheter. Samma år fanns det 697 fritidshem med enskild huvudman. Enligt Friskolekommittén uppgick antalet enskilda huvudmän som anordnade grundskoleutbildning till 627 läsåret 2011/12. Av dessa drev 89 procent endast en skola. Antalet enskilda huvudmän som anordnade gymnasieutbildning uppgick till 263 stycken, varav 79 procent bara drev en skola (SOU 2013:56). Motsvarande uppgift avseende förskoleklass, förskola och fritidshem saknas.

Förslagen i avsnitt 4 om resursfördelning och förslaget i avsnitt 6 om skolans kompensatoriska uppdrag innebär förtydliganden och bedöms förstärka genomslaget för principen om lika villkor. Förslaget i avsnitt 8 innebär förtydliganden av bestämmelserna om betygssättning. Som *Friskolornas riksförbund* påpekar underlättar dessa förtydliganden för huvudmännen. Eftersom förslagen i avsnitt 4, 6 och 8 innebär förtydliganden bedöms inget av dem medföra några ökade kostnader för administration.

Förslagen i avsnitt 5 om undantag från kraven på legitimation och behörighet medför inga negativa konsekvenser för de enskilda huvudmän som driver förskolor och fritidshem med särskild pedagogisk inriktning. De innebär i stället lättnader i fråga om vem som får bedriva och ansvara för undervisningen. Förslagen innebär därmed inga ökade kostnader för administration.

Förslagen om modersmålsundervisning (avsnitt 7) innebär utökade åtaganden för huvudmän för fristående skolor och därmed, som nämnts ovan, vissa kostnader. Dessa kostnader, inklusive kostnader för administration, täcks av tilläggsbelopp från kommunerna.

Förslagen i avsnitt 9 och 10 berör inte enskilda huvudmän.

Konsekvenser för barn och elever

Samtliga förslag är utformade utifrån perspektivet om barnets bästa. De förtydliganden som föreslås när det gäller resursfördelning (avsnitt 4) och skolans kompensatoriska uppdrag i förhållande till elever med funktionsnedsättning (avsnitt 6) bedöms på olika sätt få positiva konsekvenser för möjligheten för eleverna att kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningarnas mål.

Mittuniversitetet saknar en diskussion av konsekvenserna för barn och elever av förslaget att lärare och förskollärare som saknar legitimation och behörighet trots det ska få bedriva undervisning i fritidshem och förskolor under förutsättning att verksamheten har särskild pedagogisk inriktning och drivs av en enskild huvudman (avsnitt 5). Undantag från kraven på legitimation och behörighet finns redan vad gäller lärare som bedriver undervisning i fristående skolor med särskild pedagogisk inriktning. Det kan också nämnas att det finns utbildningar som inte leder till grundlärar- eller förskolläraryxamen, men som är inriktade mot arbete i verksamheter med särskild pedagogisk inriktning. Därför bedömer regeringen att förslaget inte har negativa konsekvenser för barn och elever.

Förslagen om att ta bort kraven på att en vårdnadshavare ska ha språket som modersmål i fråga om elever som hör till någon av de nationella minoriteterna samt att sådana elever ska ha grundläggande kunskaper i språket (avsnitt 7) bedöms få positiva konsekvenser för elever som hör till någon av de nationella minoriteterna. För dessa elever innebär förslagen en möjlighet att lära sig det språk som talas av den nationella minoritet som de tillhör.

Förslaget om Dammsdalskolan (avsnitt 10) förbättrar möjligheten för sådana elever med autism och autismliknande tillstånd som behöver det att få en utbildning inom grundskolan som är särskilt anpassad efter elevens behov och förutsättningar. *Lärarnas Riksförbund*, som stöder förslaget, framhåller dock i sitt remissvar att förbundet saknar en noggrannare konsekvensanalys, där exempelvis ett resonemang om lärarbehörighet förs. Regeringen kan konstatera att för utbildning vid Dammsdalskolan ska samma bestämmelser i skollagen tillämpas som gäller för en offentlig huvudman för den aktuella skolformen. Detta omfattar bl.a. bestämmelser om behörighet och huvudmannens ansvar för att de bestämmelser som gäller för utbildningen efterlevs.

Konsekvenser för jämställdhet och integration

Förslagen bedöms inte ha några negativa konsekvenser vare sig för jämställdheten mellan kvinnor och män eller för möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen, eftersom de förändringar i regelverket som föreslås ska gälla på samma sätt i förhållande till alla barn och elever, oavsett kön och bakgrund. Förslagen innebär i stället att regelverket förtydligas i flera viktiga avseenden vilket i sin tur ska leda till att alla barn och elever ges likvärdiga förutsättningar att nå utbildningens mål.

Sveriges medlemskap i Europeiska unionen

Regeringens bedömning är att de föreslagna förändringarna är förenliga med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till den Europeiska unionen.

13 Författningskommentar

13.1 Förslaget till lag om ändring i skollagen (2010:800)

2 kap.

- 1 §** I detta kapitel finns bestämmelser om
- huvudmän inom skolväsendet (2–8 §§),
 - *kommuners resursfördelning* (8 a §),
 - ledningen av utbildningen (9–12 §§),
 - lärare och förskollärare (13–23 §§),
 - elevhälsa (25–28 §§),
 - studie- och yrkesvägledning (29 och 30 §§),
 - registerkontroll av personal (31–33 §§),

- kompetensutveckling (34 §), och
- lokaler och utrustning och tillgång till skolbibliotek (35 och 36 §§).

Ändringen är en följdändring med anledning av att en ny paragraf, 8 a §, införs.

8 a § Kommuner ska fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.

I paragrafen, som är ny, förtydligas att kommunerna ska fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.

Paragrafen omfattar fördelning av resurser såväl till kommunernas egna verksamheter som till enskilda huvudmän. Det är alltså förutsättningarna och behoven som ska vara styrande vid resursfördelningen. Bestämmelsen reglerar inte närmare hur resurserna ska fördelas, men anger att det ska ske en resursfördelning utifrån dessa grunder.

Paragrafen behandlas i avsnitt 4.

10 § Rektorn och förskolechefen beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn och förskolechefen fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i denna lag eller andra författningar.

Rektorn och förskolechefen får uppdra åt en anställd eller en uppdragstagare vid förskole- eller skolenheten som har tillräcklig kompetens och erfarenhet att fullgöra enskilda ledningsuppgifter och besluta i frågor som avses i första stycket, om inte annat anges.

I paragrafen finns bestämmelser om rektorns och förskolechefens beslutanderätt och ansvar och om möjligheten för rektorn och förskolechefen att delegera sin beslutanderätt.

Tillägget i *första stycket* kompletterar bestämmelsen i 8 a § och innebär att det förtydligas att ansvaret för att resursfördelningen på enhetsnivå sker utifrån barnens och elevernas olika förutsättningar och behov ligger på rektorn och förskolechefen.

Paragrafen behandlas i avsnitt 4.

17 § Lärare som inte uppfyller kraven i 13 § får trots det bedriva

1. annan undervisning på ett främmande språk än språkundervisning om de har
 - a) en utländsk lärarutbildning som motsvarar en svensk lärarexamen, och
 - b) kompetens att undervisa på det främmande språket,
2. undervisning i fritidshem om de har en svensk eller utländsk högskoleutbildning som är avsedd för arbete som fritidspedagog eller motsvarande, och
3. undervisning i fristående skolor och fristående fritidshem med särskild pedagogisk inriktning.

Förskollärare som inte uppfyller kraven i 13 § får trots det bedriva undervisning i fristående förskolor med sådan inriktning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka språk som avses i första stycket 1 och vilka särskilda pedagogiska inriktningar som avses i första stycket 3 och andra stycket.

Paragrafen innehåller bestämmelser som innebär att den som inte är legitimerad och behörig enligt 13 § ändå får bedriva viss undervisning. Paragrafen har utformats på ett annorlunda sätt än tidigare för att den ska vara mer lättillgänglig. De olika delarna av bestämmelsen ska läsas för

sig. Undantagen från 13 § framgår av vart och ett av styckena och av var och en av punkterna i första stycket.

Den föreslagna *första punkten i första stycket* handlar om undervisning på främmande språk och motsvarar första stycket 1 och andra stycket i den äldre lydelsen. Den innehåller inga ändringar i sak.

Den föreslagna *andra punkten i första stycket* handlar om undervisning i fritidshem och motsvarar första stycket 3 och tredje stycket i den äldre lydelsen. Inte heller denna punkt innehåller några ändringar i sak.

Den föreslagna *tredje punkten i första stycket* handlar om undervisning i fristående skolor och fritidshem med särskild pedagogisk inriktning. Punkten motsvaras delvis av första stycket 2 i den äldre lydelsen. Undantaget från legitimations- och behörighetskraven för undervisning i fristående skolor med särskild pedagogisk inriktning har genom förslaget utvidgats till att omfatta även fristående fritidshem med sådan inriktning.

Det föreslagna *andra stycket* handlar om undervisning i fristående förskolor med särskild pedagogisk inriktning. Genom förslaget har undantaget från legitimations- och behörighetskraven för undervisning i fristående skolor med särskild pedagogisk inriktning utvidgats till att omfatta även fristående förskolor med sådan inriktning.

Vad som avses med uttrycken ”fristående skola”, ”fristående fritidshem” och ”fristående förskola” framgår av 1 kap. 3 §. Att en lärare eller förskollärare som ska undervisa enligt denna paragraf får anställas utan tidsbegränsning följer av 20 § tredje stycket. Av 15 § andra stycket följer att läraren eller förskolläraren har ansvar för undervisningen.

Bemyndigandet i *tredje stycket* motsvarar bemyndigandet i fjärde stycket i den äldre lydelsen och ändras i konsekvens med att paragrafen har disponerats om.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.

20 § Endast den som har legitimation får anställas som lärare eller förskollärare i skolväsendet utan tidsbegränsning.

Den som inte har legitimation som lärare får dock anställas som lärare i skolväsendet utan tidsbegränsning, om han eller hon ska undervisa i modersmål eller i ett yrkesämne i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå eller särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå, eller individuella kurser eller orienteringskurser i kommunal vuxenutbildning. Detta gäller bara om

1. det saknas sökande som har legitimation,
2. den sökande har tillräcklig kompetens för att undervisa i det aktuella ämnet eller på den aktuella kursen, och
3. det finns särskilda skäl att anta att den sökande är lämplig att bedriva undervisningen.

Även en lärare som är undantagen från krav på legitimation enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 13 § tredje stycket och den som ska bedriva undervisning som avses i 17 § får anställas som lärare *eller förskollärare* i skolväsendet utan tidsbegränsning.

I paragrafen behandlas vilka personer som får anställas som lärare eller förskollärare utan tidsbegränsning.

Av paragrafens nuvarande lydelse framgår att den som ska bedriva undervisning som avses i 17 § får anställas som lärare i skolväsendet utan tidsbegränsning. De ändringar i 17 § som nu föreslås innebär att undervisningen i fristående förskolor med särskild pedagogisk inriktning får bedrivas av förskollärare som saknar legitimation och behörighet. Ändringen i *tredje stycket* innebär att förskollärare i fristående förskolor med särskild pedagogisk inriktning får anställas som förskollärare i

skolväsendet utan tidsbegränsning, trots att de inte uppfyller kraven på legitimation och behörighet.

Paragrafen behandlas i avsnitt 5.

3 kap.

3 § Alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. *Elever som till följd av funktionsnedsättning har svårt att nå de olika kunskapskrav som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser.* Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

I paragrafen anges den övergripande målsättning som ska utmärka utbildningen inom alla skolformer och fritidshemmet. Paragrafen innebär bl.a. att huvudmannens ambitioner måste vara högre än att eleverna når lägsta godtagbara kunskapsnivå. Vidare markeras att tillgängliga resurser inte bara får riktas mot de svagaste eleverna (se prop. 2009/10:165 s. 662).

Paragrafen ändras på så sätt att det i en ny mening anges att elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att nå de olika kunskapskrav som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka konsekvenserna av funktionsnedsättningen. Med funktionsnedsättning avses inte bara fysiska funktionshinder som syn- och hörselnedsättningar, utan också t.ex. nedsättningar inom ramen för autismspektrat, Attention Deficit/Hyperactivity Disorder (ADHD) och dyslexi. Tillägget innebär ingen ändring i sak utan syftar bara till att förtydliga vad som redan gäller, nämligen att den som har en funktionsnedsättning som medför svårigheter att nå kunskapskraven inte bara ska ges tillräckligt stöd för att nå den lägsta godtagbara kunskapsnivån. Huvudmannen ansvarar för att motverka de negativa konsekvenser som en funktionsnedsättning kan ha för elevens möjligheter att utvecklas mot utbildningens mål.

Paragrafen behandlas i avsnitt 6.

10 kap.

7 § En elev som har en vårdnadshavare med ett annat modersmål än svenska ska erbjudas modersmålsundervisning i detta språk om

1. språket är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet, och
2. eleven har grundläggande kunskaper i språket.

En elev som tillhör någon av de nationella minoriteterna ska erbjudas modersmålsundervisning i elevens nationella minoritetsspråk.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om modersmålsundervisning. Sådana föreskrifter får innebära att modersmålsundervisning ska erbjudas i ett språk bara om ett visst antal elever önskar sådan undervisning i det språket.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vilka elever som ska erbjudas modersmålsundervisning. Enligt huvudregeln ska en elev som har en vårdnadshavare med ett annat modersmål än svenska erbjudas modersmålsundervisning i detta språk om språket är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet och eleven har grundläggande kunskaper i språket.

Ändringen i *andra stycket* avser de nationella minoritetsspråken. Den innebär att kraven att en vårdnadshavare ska ha språket som modersmål och att eleven ska ha grundläggande kunskaper i språket tas bort. Det villkor som finns kvar är att eleven ska tillhöra någon nationell minoritet. Regeringen behandlar frågan om vad som krävs för att uppfylla det villkoret i avsnitt 7.2.

Paragrafen behandlas i avsnitt 7.

16 § Betyg ska sättas

1. i slutet av varje termin från och med årskurs 6 till och med höstterminen i årskurs 9 i alla ämnen, utom språkval, *som eleven har fått undervisning i under terminen och som inte har avslutats,*

2. i slutet av varje termin från och med årskurs 7 till och med höstterminen i årskurs 9 i språkval, *om eleven har fått undervisning i ämnet under terminen och det inte har avslutats,* och

3. när ett ämne har avslutats.

I paragrafen regleras när betyg ska sättas i grundskolan.

Av *första och andra punkten* framgår att betyg i ämnen som inte har avslutats ska sättas i slutet av vissa terminer. I båda punkterna görs ändringar som innebär att det förtydligas att en förutsättning för att betygssättning ska ske i slutet av terminen är att eleven under den terminen har fått undervisning i ämnet. När det inte ges undervisning i ett ämne under en viss termin ska betyg således inte sättas i ämnet i slutet av terminen. Det förekommer att elever med anpassad studiegång inte ges undervisning i vissa ämnen. Kravet på undervisning i ämnet för att betygssättning ska ske vid terminsslutet gäller också elever med anpassad studiegång.

Paragrafen behandlas i avsnitt 8.

34 § En kommun som i sin grundskola har en elev från en annan kommun ska ersättas för sina kostnader för elevens utbildning av elevens hemkommun, om elevens skolgång i kommunen grundar sig på 25 eller 26 § *eller 28 § andra stycket.*

Även i de fall som avses i 27 § ska hemkommunen betala ersättning till den mottagande kommunen. Om kommunerna i ett sådant fall inte kommer överens om annat, ska ersättningen bestämmas med hänsyn till kommunens åtagande och elevens behov efter samma grunder som hemkommunen tillämpar vid fördelning av resurser till de egna grundskolorna. Har en elev ett omfattande behov av särskilt stöd, behöver hemkommunen inte lämna bidrag för det särskilda stödet, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

Paragrafen innehåller bestämmelser om interkommunal ersättning vid mottagande i grundskolan.

Första stycket ändras på så sätt att hänvisningen till 24 § ersätts av en hänvisning till 28 § *andra stycket.*

Paragrafen behandlas i avsnitt 9.

11 kap.

10 § En elev som har en vårdnadshavare med ett annat modersmål än svenska ska erbjudas modersmålsundervisning i detta språk om

1. språket är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet, och
2. eleven har grundläggande kunskaper i språket.

En elev som tillhör någon av de nationella minoriteterna ska erbjudas modersmålsundervisning i elevens nationella minoritetsspråk.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om modersmålsundervisning. Sådana föreskrifter får innebära att modersmålsundervisning ska erbjudas i ett språk bara om ett visst antal elever önskar sådan undervisning i det språket.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vem som ska erbjudas modersmålsundervisning i grundsärskolan.

Ändringen i *andra stycket* motsvarar ändringen i 10 kap. 7 § andra stycket och kommenteras i anslutning till den bestämmelsen.

Paragrafen behandlas i avsnitt 7.

19 § Om en elev eller elevens vårdnadshavare begär det, ska betyg sättas i grundsärskolans ämnen.

Betyg ska sättas

1. i slutet av varje termin från och med årskurs 6 till och med höstterminen i årskurs 9 i de ämnen som eleven har fått undervisning i under terminen och som inte har avslutats, och

2. när ett ämne har avslutats.

I paragrafen regleras när betyg ska sättas i grundsärskolan. Paragrafen har delats upp i två stycken och förtydligats. Någon ändring i sak har dock inte gjorts.

Av *första stycket* framgår att en förutsättning för att betygssättning ska ske i grundsärskolans ämnen är att eleven eller elevens vårdnadshavare begär det.

Av *andra stycket* framgår vid vilka tidpunkter betyg ska sättas. Av *första punkten* framgår att betyg i ämnen som inte har avslutats ska sättas i slutet av vissa terminer. Det framgår också att en förutsättning för att betygssättning ska ske är att eleven har fått undervisning i ämnet under den aktuella terminen. Av *andra punkten* framgår att betyg ska sättas när ett ämne har avslutats.

Paragrafen behandlas i avsnitt 8.

33 § En kommun som i sin grundsärskola har en elev från en annan kommun ska ersättas för sina kostnader för elevens utbildning av elevens hemkommun, om elevens skolgång i kommunen grundar sig på 25 § eller 27 § *andra stycket*.

Även i de fall som avses i 26 § ska hemkommunen betala ersättning till den mottagande kommunen. Om kommunerna i ett sådant fall inte kommer överens om annat, ska ersättningen bestämmas med hänsyn till kommunens åtagande och elevens behov efter samma grunder som hemkommunen tillämpar vid fördelning av resurser till de egna grundsärskolorna. Har en elev ett omfattande behov av särskilt stöd, behöver hemkommunen inte lämna bidrag för det särskilda stödet, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

Paragrafen innehåller bestämmelser om interkommunal ersättning vid mottagande i grundsärskolan.

Första stycket ändras på så sätt att hänvisningen till 24 § andra stycket 2 ersätts av en hänvisning till 27 § andra stycket.

Paragrafen behandlas i avsnitt 9.

12 kap.

7 § En elev som har en vårdnadshavare med ett annat modersmål än svenska ska erbjudas modersmålsundervisning i detta språk om

1. språket är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet, och

2. eleven har grundläggande kunskaper i språket.

En elev som tillhör någon av de nationella minoriteterna ska erbjudas modersmålsundervisning i elevens nationella minoritetsspråk.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om modersmålsundervisning. Sådana föreskrifter får innebära att modersmålsundervisning ska erbjudas i ett språk bara om ett visst antal elever önskar sådan undervisning i det språket.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vem som ska erbjudas modersmålsundervisning i specialskolan.

Ändringen i *andra stycket* motsvarar ändringen i 10 kap. 7 § andra stycket och kommenteras i anslutning till den bestämmelsen.

Paragrafen behandlas i avsnitt 7.

16 § Betyg ska sättas

1. i slutet av varje termin från och med årskurs 7 till och med höstterminen i årskurs 10 i alla ämnen, utom språkval, *som eleven har fått undervisning i under terminen och* som inte har avslutats,

2. i slutet av varje termin från och med årskurs 8 till och med höstterminen i årskurs 10 i språkval, *om eleven har fått undervisning i ämnet under terminen och det inte har avslutats,* och

3. när ett ämne har avslutats.

I paragrafen regleras när betygssättning ska ske i specialskolan.

Ändringarna i *första och andra punkten* motsvarar ändringarna i 10 kap. 16 § 1 och 2.

Paragrafen behandlas i avsnitt 8.

13 kap.

7 § En elev som har en vårdnadshavare med ett annat modersmål än svenska ska erbjudas modersmålsundervisning i detta språk om

1. språket är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet, och

2. eleven har grundläggande kunskaper i språket.

En elev som tillhör någon av de nationella minoriteterna ska erbjudas modersmålsundervisning i elevens nationella minoritetsspråk.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om modersmålsundervisning. Sådana föreskrifter får innebära att modersmålsundervisning ska erbjudas i ett språk bara om ett visst antal elever önskar sådan undervisning i det språket.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vem som ska erbjudas modersmålsundervisning i sameskolan.

Ändringen i *andra stycket* motsvarar ändringen i 10 kap. 7 § andra stycket och kommenteras i anslutning till den bestämmelsen.

Paragrafen behandlas i avsnitt 7.

17 § Betyg ska sättas i slutet av varje termin i årskurs 6 *i de ämnen som eleven fått undervisning i under terminen.*

I paragrafen regleras när betygssättning ska ske i sameskolan.

Ändringen motsvarar i huvudsak ändringarna i 10 kap. 16 § och innebär ett förtydligande av att betyg endast ska sättas i ett ämne om eleven har fått undervisning i ämnet under terminen.

Paragrafen behandlas i avsnitt 8.

15 kap.

19 § En elev som har en vårdnadshavare med ett annat modersmål än svenska ska erbjudas modersmålsundervisning i detta språk om

1. språket är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet, och

2. eleven har goda kunskaper i språket.

En elev som tillhör någon av de nationella minoriteterna ska erbjudas modersmålsundervisning i elevens nationella minoritetsspråk om eleven har goda kunskaper i språket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om modersmålsundervisning. Sådana föreskrifter får innebära att modersmålsundervisning ska erbjudas i ett språk bara om ett visst antal elever önskar sådan undervisning i det språket.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vem som ska erbjudas modersmålsundervisning i gymnasieskolan.

Ändringen i *andra stycket* innebär att kravet på att en vårdnadshavare ska ha språket som modersmål tas bort för elever som hör till någon av de nationella minoriteterna. Det krav för modersmålsundervisning i minoritetsspråk som återstår är att eleven har goda kunskaper i språket. Regeringen behandlar frågan om vad som krävs för att tillhöra en nationell minoritet i avsnitt 7.2.

Paragrafen behandlas i avsnitt 7.

18 kap.

19 § En elev som har en vårdnadshavare med ett annat modersmål än svenska ska erbjudas modersmålsundervisning i detta språk om

1. språket är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet, och
2. eleven har goda kunskaper i språket.

En elev som tillhör någon av de nationella minoriteterna ska erbjudas modersmålsundervisning i elevens nationella minoritetsspråk om eleven har goda kunskaper i språket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om modersmålsundervisning. Sådana föreskrifter får innebära att modersmålsundervisning ska erbjudas i ett språk bara om ett visst antal elever önskar sådan undervisning i det språket.

Paragrafen innehåller bestämmelser om vem som ska erbjudas modersmålsundervisning i gymnasiesärskolan.

Ändringen i *andra stycket* motsvarar ändringen i 15 kap. 19 § andra stycket och kommenteras i anslutning till den bestämmelsen.

Paragrafen behandlas i avsnitt 7.

13.2 Lag om ändring i lagen (2010:801) om införande av skollagen (2010:800)

24 § Trots bestämmelserna om huvudmän i den nya skollagen får ett landsting vara huvudman för grundskola för elever med autism eller autismliknande tillstånd och för grundskola vid Dammsdalskolan i Vingåkers kommun.

Inspektionen för vård och omsorg utövar tillsyn över elevhemsboende vid utbildning som avses i första stycket.

I paragrafen finns bestämmelser om att ett landsting får vara huvudman för vissa skolformer vid Dammsdalskolan i Vingåkers kommun.

Ändringen i *första stycket* innebär att ett landsting, utöver grundskola, även får anordna grundskola vid Dammsdalskolan i Vingåkers kommun. Ändringen innebär vidare att ett landsting inte längre har rätt att med stöd av denna bestämmelse anordna gymnasiesärskola vid denna skola. Landstinget har dock fortfarande möjlighet att efter överenskommelse med en kommun anordna utbildning

i gymnasiesärskolan på nationella och individuella program. Genom ändringen införs en möjlighet för barn med autism eller autismliknande tillstånd som faller utanför målgruppen för grundsärskolan att gå i grundskolan vid Dammsdalskolan.

Paragrafen behandlas i avsnitt 10.

26 § När ett landsting bedriver utbildning med stöd av 24 eller 25 § ska de bestämmelser i den nya skollagen och denna lag som gäller för en offentlig huvudman för utbildning i den aktuella skolformen *tillämpas på landstinget*. Landstinget ska för utbildning i *grundskola eller grundsärskola* även tillämpa 7 kap. 22 § i den nya skollagen på samma sätt som en enskild huvudman.

I paragrafen anges vilka bestämmelser i skollagen och lagen om införande av skollagen som ska tillämpas när ett landsting bedriver utbildning med stöd av 24 och 25 §§.

Ändringen i *första meningen* är ett förtydligande av att när ett landsting bedriver utbildning med stöd av 24 eller 25 § ska samma bestämmelser gälla som när andra offentliga huvudmän anordnar utbildning inom den aktuella skolformen. Landstinget har t.ex. samma rätt till ersättning från elevernas hemkommuner som en kommunal huvudman har enligt bestämmelserna om interkommunal ersättning i grundskolan och grundsärskolan (10 kap. 34 § och 11 kap. 33 § skollagen). I *andra meningen* görs en följdändring på grund av ändringen i 24 §. Ändringen innebär att landstinget ska tillämpa 7 kap. 22 § skollagen på samma sätt som en enskild huvudman, när det anordnar grundskoleutbildning vid Dammsdalskolan. I den bestämmelsen anges bl.a. att när en skolpliktig elev börjar eller slutar vid en fristående skola eller utan giltig orsak är frånvarande i betydande utsträckning från obligatoriska inslag ska huvudmannen snarast lämna uppgift om detta till hemkommunen.

Paragrafen behandlas i avsnitt 10.

Sammanfattning av departementspromemorian Vissa skollagsfrågor – Del 1 (U2013/6278/S)

Promemorian innehåller förslag till ett antal ändringar i skollagen (2010:800) och i skolförordningen (2011:185). Nedan sammanfattas de föreslagna ändringarna i den ordning de redovisas i promemorian.

Det ska förtydligas i skollagen att kommuner ska fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Det ska också förtydligas i lagen att även rektorn och förskolechefen, inom sina givna ramar, har ansvar för att fördela resurser efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.

Förskollärare i fristående förskolor med waldorfpedagogisk inriktning ska undantas från skollagens krav på legitimation och behörighet. Trots att dessa förskollärare inte är behöriga eller har legitimation ska de således få bedriva och ansvara för undervisning samt få anställas i skolväsendet utan tidsbegränsning.

I regeringens proposition Vissa skolfrågor (prop. 2012/13:187) föreslås att lärare som saknar legitimation och behörighet ska få bedriva och ansvara för undervisning i fritidshem samt anställas utan tidsbegränsning om de har viss utbildning. Här föreslås att lärare i fritidshem med enskild huvudman ska undantas från de i propositionen föreslagna utbildningskraven, om verksamheten har waldorfpedagogisk inriktning.

Skolans kompensatoriska uppdrag ska förtydligas genom att det i skollagen ska anges att elever som till följd av funktionsnedsättning har svårt att nå kunskapskraven, ska ges stöd i syfte att så långt som möjligt motverka konsekvenserna av funktionsnedsättningen.

Det ska bli möjligt för huvudmän att använda tester och prov för antagning eller urval till förskoleklassen och årskurs 1–3 i grundskolan. Användandet ska begränsas till utbildningar som kräver särskilda färdigheter i musik och får inte utgöra villkor för fortsatt utbildning vid en viss skolenhet eller i den elevgrupp eleven tillhör. Elever som med stöd av sådana tester tagits in i förskoleklass ska inte få testas på nytt inför årskurs 1. Reglerna ska få innebära att elevers rätt till placering vid en skolenhet nära hemmet åsidosätts. I likhet med vad som gäller från och med årskurs 4 i grundskolan ska det krävas särskilda skäl med hänsyn till utbildningens innehåll och inriktning för att huvudmannen ska få anordna tester och prov. Statens skolinspektion ska fatta beslut efter ansökan från huvudmannen.

Kraven på att en vårdnadshavare till en elev som hör till någon av de nationella minoriteterna har det aktuella språket som modersmål samt att en sådan elev har grundläggande kunskaper i språket ska inte längre gälla som förutsättning för rätt till modersmålsundervisning i ett minoritetsspråk i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan. I gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska kravet på att en vårdnadshavare har det aktuella språket som modersmål inte längre gälla som förutsättning för rätt till modersmålsundervisning för elever som hör till någon av de nationella minoriteterna.

Det ska förtydligas i skollagen att betyg i ett ämne som inte har avslutats ska sättas om eleven har fått undervisning i ämnet den aktuella terminen. Det innebär att betyg inte ska sättas i ämnen som eleven inte fått undervisning i, t.ex. på grund av att det inte ges undervisning i ämnet under samtliga terminer eller att eleven har anpassad studiegång.

Två paragrafhänvisningar i bestämmelserna om interkommunal ersättning för elever i grundskolan och grundsärskolan ska justeras så att de aktuella bestämmelserna om interkommunal ersättning motsvarar vad som gällde för grundskolan enligt 1985 års skollag (1985:1100).

Förslagen bedöms medföra kostnader för kommunerna om 9 miljoner kronor per år.

Lagändringarna om modersmålsundervisning för elever som tillhör de nationella minoriteterna ska träda i kraft den 1 juli 2015. Övriga lag- och förordningsändringar ska träda i kraft den 1 juli 2014.

Lagförslag i departementspromemorian (U2013/6278/S)

Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs i fråga om skollagen (2010:800)

dels att 2 kap. 1, 10, 17 och 20 §§, 3 kap. 3 §, 9 kap. 6 och 18 §§, 10 kap. 7, 9, 16 och 34 §§, 11 kap. 10, 19 och 33 §§, 12 kap. 7 och 16 §§, 13 kap. 7 och 17 §§, 15 kap. 19 § samt 18 kap. 19 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 2 kap. 8 a §, samt närmast före 2 kap. 8 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 §¹

I detta kapitel finns bestämmelser om

- huvudmän inom skolväsendet (2–8 §§),
 - *kommunens resursfördelning* (8 a §),
- ledningen av utbildningen (9–12 §§),
- lärare och förskollärare (13–23 §§),
- elevhälsa (25–28 §§),
- studie- och yrkesvägledning (29 och 30 §§),
- registerkontroll av personal (31–33 §§),
- kompetensutveckling (34 §), och
- lokaler och utrustning och tillgång till skolbibliotek (35 och 36 §§).

Kommunens resursfördelning

8 a §

Kommuner ska fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov.

10 §²

Rektorn och förskolechefen beslutar om sin enhets inre organisation och fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i denna lag eller andra författningar.

Rektorn och förskolechefen beslutar om sin enhets inre organisation och *ansvarar inom givna ramar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika*

¹ Senaste lydelse 2013:530.

² Senaste lydelse 2010:800.

förutsättningar och behov. Rektorn och förskolechefen fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i denna lag eller andra författningar.

Rektorn och förskolechefen får uppdra åt en anställd eller en uppdragstagare vid förskole- eller skolenheten som har tillräcklig kompetens och erfarenhet att fullgöra enskilda ledningsuppgifter och besluta i frågor som avses i första stycket, om inte annat anges.

*Lydelse enligt förslag i Föreslagen lydelse
regeringens proposition
2012/13:187 – Vissa skolfrågor*

17 §

Lärare som inte uppfyller kraven i 13 § får trots det bedriva

1. annan undervisning på ett främmande språk än språkundervisning,
2. undervisning i fristående skolor med särskild pedagogisk inriktning, och
3. undervisning i fritidshem.

Lärare som avses i första stycket 1 ska för att få undervisa ha en utländsk lärarutbildning som motsvarar en svensk lärarexamen och ha kompetens att undervisa på det främmande språket.

Lärare som avses i första stycket 3 ska för att få undervisa ha en svensk eller utländsk högskoleutbildning som är avsedd för arbete som fritidspedagog eller motsvarande.

Lärare som avses i första stycket 3 ska för att få undervisa ha en svensk eller utländsk högskoleutbildning som är avsedd för arbete som fritidspedagog eller motsvarande. *Detta krav gäller inte i fritidshem med särskild pedagogisk inriktning som har enskild huvudman.*

Förskollärare som inte uppfyller kraven i 13 § får trots det bedriva undervisning i fristående förskolor med särskild pedagogisk inriktning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka språk och särskilda pedagogiska inriktningar som avses i första stycket 1 och 2.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka språk *som avses i första stycket 1* och *vilka* särskilda pedagogiska inriktningar som avses i första stycket 2 *samt tredje och fjärde styckena.*

20 §

Endast den som har legitimation får anställas som lärare eller förskollärare i skolväsendet utan tidsbegränsning.

Den som inte har legitimation som lärare får dock anställas som lärare i skolväsendet utan tidsbegränsning, om han eller hon ska undervisa i

modersmål eller i ett yrkesämne i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå eller särskild utbildning för vuxna på gymnasial nivå, eller individuella kurser eller orienteringskurser i kommunal vuxenutbildning. Detta gäller bara om

1. det saknas sökande som har legitimation,
2. den sökande har tillräcklig kompetens för att undervisa i det aktuella ämnet eller på den aktuella kursen, och
3. det finns särskilda skäl att anta att den sökande är lämplig att bedriva undervisningen.

Även en lärare som är undantagen från krav på legitimation enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 13 § tredje stycket och den som ska bedriva undervisning som avses i 17 § får anställas som lärare i skolväsendet utan tidsbegränsning.

Även en lärare som är undantagen från krav på legitimation enligt föreskrifter som meddelats med stöd av 13 § tredje stycket och den som ska bedriva undervisning som avses i 17 § får anställas som lärare *eller förskollärare* i skolväsendet utan tidsbegränsning.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

3 §³

Alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

Alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling. *Elever som till följd av funktionsnedsättning har svårt att nå kunskapskraven ska ges stöd i syfte att så långt som möjligt motverka konsekvenserna av funktionsnedsättningen.*

9 kap.

6 §⁴

Tester och prov får inte utgöra villkor för antagning eller urval till eller inom en skolenhet. Tester och prov får inte heller utgöra villkor för fortsatt utbildning vid en skolenhet eller i den elevgrupp som eleven tillhör.

³ Senaste lydelse 2010:800.

⁴ Senaste lydelse 2010:800.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter som innebär undantag från första stycket om det finns särskilda skäl. Sådana föreskrifter får innebära att bestämmelsen i 15 § första stycket om en annan elevs berättigade krav på placering vid en skolenhet nära hemmet åsidosätts.

18 §⁵

Om det inte finns plats för alla sökande till en skolenhet med förskoleklass, ska urvalet göras på de grunder som Statens skolinspektion godkänner.

Om det inte finns plats för alla sökande till en skolenhet med förskoleklass, ska urvalet göras på de grunder som Statens skolinspektion godkänner, *om inte annat följer av föreskrifter som meddelats med stöd av 6 § andra stycket.*

10 kap.

7 §⁶

En elev som har en vårdnadshavare med ett annat modersmål än svenska ska erbjudas modersmålsundervisning i detta språk om

1. språket är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet, och
2. eleven har grundläggande kunskaper i språket.

Modersmålsundervisning i ett nationellt minoritetsspråk ska erbjudas även om *språket inte är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet.*

Modersmålsundervisning i ett nationellt minoritetsspråk ska erbjudas även om *villkoren i första stycket inte är uppfyllda.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om modersmålsundervisning. Sådana föreskrifter får innebära att modersmålsundervisning ska erbjudas i ett språk bara om ett visst antal elever önskar sådan undervisning i det språket.

9 §⁷

Tester och prov får inte utgöra villkor för antagning eller urval till eller inom en skolenhet. Tester och prov får inte heller utgöra villkor för fortsatt utbildning vid en skolenhet eller i den elevgrupp som eleven tillhör.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter som innebär undantag från första stycket för

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter som innebär undantag från första stycket för

⁵ Senaste lydelse 2010:800.

⁶ Senaste lydelse 2010:800.

⁷ Senaste lydelse 2010:800.

utbildning från och med årskurs 7 och, om det finns särskilda skäl, även för utbildning från och med årskurs 4. Sådana föreskrifter får innebära att bestämmelsen i 30 § första stycket om en annan elevs berättigade krav på placering vid en skolenhet nära hemmet åsidosätts.

utbildning från och med årskurs 7 och, om det finns särskilda skäl, även för utbildning från och med årskurs 1. Sådana föreskrifter får innebära att bestämmelsen i 30 § första stycket om en annan elevs berättigade krav på placering vid en skolenhet nära hemmet åsidosätts.

16 §⁸

Betyg ska sättas

1. i slutet av varje termin från och med årskurs 6 till och med höstterminen i årskurs 9 i alla ämnen, utom språkval, som inte har avslutats,

2. i slutet av varje termin från och med årskurs 7 till och med höstterminen i årskurs 9 i språkval, om ämnet inte har avslutats, och

3. när ett ämne har avslutats.

1. i slutet av varje termin från och med årskurs 6 till och med höstterminen i årskurs 9 i alla ämnen, utom språkval, *som eleven har fått undervisning i under terminen och* som inte har avslutats,

2. i slutet av varje termin från och med årskurs 7 till och med höstterminen i årskurs 9 i språkval, *om eleven har fått undervisning i ämnet under terminen och det inte har avslutats, samt*

34 §⁹

En kommun som i sin grundskola har en elev från en annan kommun ska ersättas för sina kostnader för elevens utbildning av elevens hemkommun, om elevens skolgång i kommunen grundar sig på 24, 25 eller 26 §.

En kommun som i sin grundskola har en elev från en annan kommun ska ersättas för sina kostnader för elevens utbildning av elevens hemkommun, om elevens skolgång i kommunen grundar sig på 25 eller 26 § *eller 28 § andra stycket.*

Även i de fall som avses i 27 § ska hemkommunen betala ersättning till den mottagande kommunen. Om kommunerna i ett sådant fall inte kommer överens om annat, ska ersättningen bestämmas med hänsyn till kommunens åtagande och elevens behov efter samma grunder som hemkommunen tillämpar vid fördelning av resurser till de egna grundskolorna. Har en elev ett omfattande behov av särskilt stöd, behöver hemkommunen inte lämna bidrag för det särskilda stödet, om betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

⁸ Senaste lydelse 2010:2022.

⁹ Senaste lydelse 2010:800.

11 kap.

10 §¹⁰

En elev som har en vårdnadshavare med ett annat modersmål än svenska ska erbjudas modersmålsundervisning i detta språk om

1. språket är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet, och
2. eleven har grundläggande kunskaper i språket.

Modersmålsundervisning i ett nationellt minoritetsspråk ska erbjudas även om *språket inte är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet.* Modersmålsundervisning i ett nationellt minoritetsspråk ska erbjudas även om *villkoren i första stycket inte är uppfyllda.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om modersmålsundervisning. Sådana föreskrifter får innebära att modersmålsundervisning ska erbjudas i ett språk bara om ett visst antal elever önskar sådan undervisning i det språket.

19 §¹¹

Om en elev eller elevens vårdnadshavare begär det, ska betyg sättas i grundskolans ämnen

1. i slutet av varje termin från och med årskurs 6 till och med höstterminen i årskurs 9, *och* 1. i slutet av varje termin från och med årskurs 6 till och med höstterminen i årskurs 9 *i de ämnen som eleven har fått undervisning i under terminen och som inte har avslutats, samt*

2. när ett ämne har avslutats.

33 §¹²

En kommun som i sin grundskola har en elev från en annan kommun ska ersättas för sina kostnader för elevens utbildning av elevens hemkommun, om elevens skolgång i kommunen grundar sig på 24 § *andra stycket* 2 *eller* 25 §. En kommun som i sin grundskola har en elev från en annan kommun ska ersättas för sina kostnader för elevens utbildning av elevens hemkommun, om elevens skolgång i kommunen grundar sig på 25 § *eller* 27 § *andra stycket*.

Även i de fall som avses i 26 § ska hemkommunen betala ersättning till den mottagande kommunen. Om kommunerna i ett sådant fall inte kommer överens om annat, ska ersättningen bestämmas med hänsyn till kommunens åtagande och elevens behov efter samma grunder som hemkommunen tillämpar vid fördelning av resurser till de egna grundskolorna. Har en elev ett omfattande behov av särskilt stöd, behöver hemkommunen inte lämna bidrag för det särskilda stödet, om

¹⁰ Senaste lydelse 2010:800.

¹¹ Senaste lydelse 2010:2022.

¹² Senaste lydelse 2010:800.

12 kap.

7 §¹³

En elev som har en vårdnadshavare med ett annat modersmål än svenska ska erbjudas modersmålsundervisning i detta språk om

1. språket är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet, och
2. eleven har grundläggande kunskaper i språket.

Modersmålsundervisning i ett nationellt minoritetsspråk ska erbjudas även om *språket inte är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet.* Modersmålsundervisning i ett nationellt minoritetsspråk ska erbjudas även om *villkoren i första stycket inte är uppfyllda.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om modersmålsundervisning. Sådana föreskrifter får innebära att modersmålsundervisning ska erbjudas i ett språk bara om ett visst antal elever önskar sådan undervisning i det språket.

16 §¹⁴

Betyg ska sättas

1. i slutet av varje termin från och med årskurs 7 till och med höstterminen i årskurs 10 i alla ämnen, utom språkval, som inte har avslutats, 1. i slutet av varje termin från och med årskurs 7 till och med höstterminen i årskurs 10 i alla ämnen, utom språkval, *som eleven har fått undervisning i under terminen och* som inte har avslutats,
2. i slutet av varje termin från och med årskurs 8 till och med höstterminen i årskurs 10 i språkval, om ämnet inte har avslutats, *och* 2. i slutet av varje termin från och med årskurs 8 till och med höstterminen i årskurs 10 i språkval, om *eleven har fått undervisning i ämnet under terminen och det* inte har avslutats, *samt*
3. när ett ämne har avslutats.

13 kap.

7 §¹⁵

En elev som har en vårdnadshavare med ett annat modersmål än svenska ska erbjudas modersmålsundervisning i detta språk om

1. språket är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet, och
2. eleven har grundläggande kunskaper i språket.

Modersmålsundervisning i ett nationellt minoritetsspråk ska erbjudas även om *språket inte är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet.* Modersmålsundervisning i ett nationellt minoritetsspråk ska erbjudas även om *villkoren i första stycket inte är uppfyllda.*

¹³ Senaste lydelse 2010:800.

¹⁴ Senaste lydelse 2010:2022.

¹⁵ Senaste lydelse 2010:800.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om modersmålsundervisning. Sådana föreskrifter får innebära att modersmålsundervisning ska erbjudas i ett språk bara om ett visst antal elever önskar sådan undervisning i det språket.

17 §¹⁶

Betyg ska sättas i slutet av varje termin i årskurs 6.

Betyg ska sättas i slutet av varje termin i årskurs 6 *i de ämnen som eleven fått undervisning i under terminen.*

15 kap.

19 §¹⁷

En elev som har en vårdnadshavare med ett annat modersmål än svenska ska erbjudas modersmålsundervisning i detta språk om

1. språket är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet, och
2. eleven har goda kunskaper i språket.

Modersmålsundervisning i ett nationellt minoritetsspråk ska erbjudas även om språket inte är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet.

Modersmålsundervisning i ett nationellt minoritetsspråk ska erbjudas även om *inte någon vårdnadshavare har språket som modersmål eller om språket inte är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om modersmålsundervisning. Sådana föreskrifter får innebära att modersmålsundervisning ska erbjudas i ett språk bara om ett visst antal elever önskar sådan undervisning i det språket.

18 kap.

19 §¹⁸

En elev som har en vårdnadshavare med ett annat modersmål än svenska ska erbjudas modersmålsundervisning i detta språk om

1. språket är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet, och
2. eleven har goda kunskaper i språket.

Modersmålsundervisning i ett nationellt minoritetsspråk ska erbjudas även om språket inte är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet.

Modersmålsundervisning i ett nationellt minoritetsspråk ska erbjudas även om *inte någon vårdnadshavare har språket som modersmål eller om språket inte är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om modersmålsundervisning. Sådana föreskrifter får innebära att modersmålsundervisning ska erbjudas i ett språk bara om ett visst antal elever önskar sådan undervisning i det språket.

¹⁶ Senaste lydelse 2010:2022.

¹⁷ Senaste lydelse 2010:800.

¹⁸ Senaste lydelse 2012:109.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2014 i fråga om 2 kap. 1, 8 a, 10, 17 och 20 §§, 3 kap. 3 §, 9 kap. 6 och 18 §§, 10 kap. 9, 16 och 34 §§, 11 kap. 19 och 33 §§, 12 kap. 16 § samt 13 kap. 17 §. I övrigt träder lagen i kraft den 1 juli 2015.

Förteckning över remissinstanser avseende departementspromemorian (U2013/6278/S)

Efter remiss har yttranden över departementspromemorian avgetts av Kammarrätten i Jönköping, Förvaltningsrätten i Göteborg, Socialstyrelsen, Barnombudsmannen, Myndigheten för handikappolitisk samordning (Handisam), Länsstyrelsen i Stockholms län, Statskontoret, Statens skolverk, Statens skolinspektion, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Sameskolstyrelsen, Skolväsendets överklagandenämnd, Göteborgs universitet, Högskolan Kristianstad, Mittuniversitetet, Södertörns högskola, Institutet för språk och folkminnen, Sametinget, Konkurrensverket, Diskrimineringsombudsmannen, Botkyrka kommun, Falköpings kommun, Göteborgs kommun, Huddinge kommun, Karlstads kommun, Kristianstads kommun, Landskrona kommun, Ljungby kommun, Malmö kommun, Motala kommun, Nacka kommun, Sandvikens kommun, Sollefteå kommun, Sollentuna kommun, Stockholms kommun, Vallentuna kommun, Varbergs kommun, Västerås kommun, Älmhults kommun, Östersunds kommun, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), Musikskolan Lilla Akademien, Friskolornas riksförbund, Föreningen Sveriges Waldorfpedagogiska Fritidshem, Sverigefinska Riksförbundet, Svenska Tornedalings Riksförbund, Svenskt Näringsliv, Tjänstemännens Centralorganisation (TCO), Sveriges Skolledarförbund, Lärarnas Riksförbund, Lärarförbundet, Föräldraalliansen Sverige, Handikappförbunden, Hörselskadades Riksförbund samt Rädda Barnens Riksförbund.

Följande remissinstanser har avgett spontana yttranden: Riksförbundet Attention, Synskadades Riksförbund (SRF), Autism- och Aspergerförbundet, Riksförbundet FUB För barn, unga och vuxna med utvecklingsstörning, Nätverket Barn i Behov, Stiftelsen Ulriksdals Slottsteater Confidencen, Föräldraföreningen Talknuten, Mark Tatlow, Kungliga Filharmonikerna, Uppsala Musikklasser, Berwaldhallen, Staffan Scheja, Svenska Dirigentföreningen, Svenska Diabetesförbundet, Svenska Kommunalarbetareförbundet, Sverigefinländarnas delegation, Susanne Rydén och Fredrik Ullén, Rolf Martinsson, Stockholms konstnärliga högskola, Anders Hillborg, Musik på Slottet och Unga Musik på Slottet, Göteborgs Symfoniker AB, Vintertullsskolan i Stockholm, Kungliga Operan AB, Sveriges Dövas Riksförbund, Dyslexiförbundet FMLS, Jenny Horn och Marianne Wörlin Bonn, Waldorflärläroshögskolan, Förbundet Sveriges Arbetsterapeuter (FSA) samt Musikskolan Lilla Akademiens International Advisory Board.

Följande remissinstanser har beretts tillfälle att yttra sig, men har förklarat sig avstå eller har inte inkommit med yttrande: Riksdagens ombudsmän, Regelrådet (N 2008:05), Bjuvs kommun, Dals-Eds kommun, Jokkmokks kommun, Karlskrona kommun, Lerums kommun, Mora kommun, Stenungsunds kommun, Säffle kommun, Timrå kommun, Älvsbyns kommun, Örnköldsviks kommun, Landstinget Väster-norrland, Academedia, Kunskapsskolan i Sverige AB, Magelungen Utveckling AB, Engelska skolan Norr AB, Waldorfskolofederationen,

Riksföreningen Waldorfförskolornas Samråd, Sveriges Jiddischförbund, Romano Pasos Research Center, Företagarna samt Landsorganisationen i Sverige (LO), Sveriges akademikers centralorganisation (SACO), Föreningen Sveriges skolchefer (FSS), Sveriges Elevkårer, Sveriges elevråd (SVEA), SACO studentråd samt Riksförbundet BRIS. Bilaga 3

Sammanfattning av departementspromemorian Grundskole- och gymnasieutbildning för elever med autism och autismliknande tillstånd vid Dammsdalskolan (U2012/3838/S)

Dammsdalskolan är en grund- och gymnasiesärskola som drivs av Landstinget i Södermanlands län. Skolan bedriver undervisning med inriktning mot elever med autism eller autismliknande tillstånd.

Huvudmannaskapet för särskolan var ursprungligen en uppgift för landstingen, men överfördes i början av 1990-talet från landstingen till kommunerna (prop. 1991/92:94, bet. 1991/92:UbU28, rskr. 1991/92:285, SFS 1992:598). Genom en övergångsbestämmelse kunde dock landstinget behålla huvudmannaskapet för Dammsdalskolan i Vingåkers kommun.

Den nya skollagen (2010:800) innebär en förändring av grundsärskolans målgrupp. Grundsärskolan finns, liksom särskolan enligt 1985 års skollag, för elever med utvecklingsstörning. I 1985 års skollag jämfördes personer med autism eller autismliknande tillstånd med personer med utvecklingsstörning. Av 29 kap. 8 § skollagen följer däremot att personer med autism eller autismliknande tillstånd tillhör grundsärskolans målgrupp endast om de också har en utvecklingsstörning eller en betydande och bestående begåvningsmässig funktionsnedsättning på grund av hjärn-skada föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom (se prop. 2009/10:165, s. 387).

De nya reglerna om grundsärskolans målgrupp innebär att Dammsdalskolan inte längre kan bedriva utbildning för elever med autism och autismliknande tillstånd om de inte också har en utvecklingsstörning eller en jämförbar begåvningsmässig funktionsnedsättning på grund av hjärnskada. Landstinget i Södermanlands län har mot denna bakgrund inkommit till regeringen med en hemställan om att få bedriva utbildning för dessa elever på grundskolenivå.

I promemorian föreslås att Dammsdalskolan ska få bedriva undervisning på grundskolenivå för elever med autism och autismliknande tillstånd.

Vidare görs bedömningen att det redan finns möjligheter för landstinget i Södermanlands län att anordna utbildning i gymnasieskolan för elever med autism eller autismliknande tillstånd efter överenskommelse med en kommun.

Förslaget bedöms inte medföra några nya kostnader.

Lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2013.

Förslag till lag om ändring i lagen (2010:801) om
införande av skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs att 24 och 26 §§ samt rubriken närmast före 24 § lagen (2010:801) om införande av skollagen (2010:800) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

*Grundsärskola och gymnasie-
särskola*

Trots bestämmelserna om huvudmän i den nya skollagen får ett landsting vara huvudman för grundskola och gymnasiesärskola vid Dammsdalskolan i Vingåkers kommun.

Socialstyrelsen har tillsyn över elevhemsboende vid sådan utbildning som avses i första stycket.

Ett landsting som bedriver utbildning med stöd av 24 eller 25 § ska tillämpa de bestämmelser i den nya skollagen och denna lag som gäller för en offentlig huvudman för utbildning i den aktuella skolformen. Landstinget ska för utbildning i grundskola även tillämpa 7 kap. 22 § i den nya skollagen på samma sätt som en enskild huvudman.

Föreslagen lydelse

*Grundskola, grundskola och
gymnasiesärskola*

24 §

Trots bestämmelserna om huvudmän i den nya skollagen får ett landsting vara huvudman för *grundskola för elever med autism eller autismliknande tillstånd* och för grundskola och gymnasiesärskola vid Dammsdalskolan i Vingåkers kommun.

Socialstyrelsen har tillsyn över elevhemsboende vid sådan utbildning som avses i första stycket.

26 §

Ett landsting som bedriver utbildning med stöd av 24 eller 25 § ska tillämpa de bestämmelser i den nya skollagen och denna lag som gäller för en offentlig huvudman för utbildning i den aktuella skolformen. Landstinget ska för utbildning i *grundskola eller grundskola* även tillämpa 7 kap. 22 § i den nya skollagen på samma sätt som en enskild huvudman.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2013.

Förteckning över remissinstanser avseende departementspromemorian (U2012/3838/S)

Efter remiss har yttranden över departementspromemorian avgetts av Socialstyrelsen, Myndigheten för handikappolitisk samordning (Handisam), Barnombudsmannen, Statskontoret, Statens skolverk, Statens skolinspektion, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Sameskolstyrelsen, Ungdomsstyrelsen, Linköpings universitet, Umeå universitet, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, Bengtsfors kommun, Dals-Eds kommun, Eskilstuna kommun, Malmö kommun, Sorsele kommun, Stockholms kommun, Trollhättans kommun, Trosa kommun, Tyresö kommun, Vingåkers kommun, Norrbottens läns landsting, Sörmlands läns landsting, Autism- och Aspergerförbundet, Friskolornas riksförbund, Föreningen för utvecklingsstörda barn och ungdomar, Lärarnas Riksförbund samt Riksföreningen för skol-sköterskor.

Följande remissinstanser har beretts tillfälle att yttra sig, men har förklarat sig avstå eller har inte inkommit med yttrande: Stockholms universitet, Göteborgs universitet, Linnéuniversitetet, Askersunds kommun, Båstads kommun, Falköpings kommun, Flens kommun, Gotlands kommun, Göteborgs kommun, Hudiksvalls kommun, Hylte kommun, Kils kommun, Kumla kommun, Mora kommun, Norrtälje kommun, Storfors kommun, Sunne kommun, Tibro kommun, Timrå kommun, Vaggeryds kommun, Vindelns kommun, Växjö kommun, Ystads kommun, Jönköpings läns landsting, Stockholms läns landsting, Värmlands läns landsting, Västernorrlands läns landsting, Handikappförbunden, Lika Unika, Lärarförbundet, Nationellt centrum för matematikutbildning (NCM), Nätverket unga för tillgänglighet, Riksförbundet Attention, Riksförbundet för Social och Mental Hälsa, Svenska förbundet för specialpedagogik, Svenska Skolläkarföreningen, Sveriges Elevers Centralorganisation, Sveriges Elevråd, Sveriges Kommuner och Landsting, Sveriges skolkuratorers förening, Sveriges Skolledarförbund samt Landsrådet för Sveriges Ungdomsorganisationer.